

A válság vége

Az Aradi Közlöny számára írta:

Fényes Samu dr.

Tán vakmerőségnek látszik, hogy én, — aki nem vagyok se gazdasági tényező, se gazdasági szakértő, — foglalkozom e kérdéssel. De azt hiszem, hogy a távolabb állók helyesebben ítélik meg a kérdést, mint azok, kik a forgatag közepén sodródnak. Nem vagyok semmi „ista”, minden kérdést, ezt is természetudományos objektivitással szemlélem. Foglalkoznia kellene mindenkinek a kérdéssel, mert mindnyájunk bőrére megy. Ilyen válság még nem volt a világtörténelemben, mert minden eddigi válság a körül forgott, hogy az emberiség munka-rendszere eddig nem volt képes minden ember számára elegendő gazdagságot termelni, — ez az első válság, mely abból a körülményből fakad, hogy képesek vagyunk immár a Föld két milliárd lélekszámot jelentő lakosságának eleget termelni. E válsághoz képest, a világháború is csak csekély jelentőségű epizód volt.

— A mai termelési rend, — szeretik kapitalizmusnak nevezni — a nyugati emberiség újajászületését eredményezte 500 évvel ezelőtt. Megsemmisítette a hűbérrendszert, kiépítette a monarchiát, felébresztette a humanizmust és hatalmas lendületet adott a természettudományok felvirágzására, a művészetek soha nem sejtett fejlődésére képesített és a hagyományok uralmától, utját egyengette a polgárság uralmának, — egy szóval sok érdemet írhat be a könyvébe. És nincs rajta csodálkozni való, hogy 500 esztendő múltán, megbénult a szervezete.

A tőkének a szabad verseny volt a hajtóvitorlája. Ez biztosítja a gondolatok gazdagságát és folytonos megújodásra képesíti és arra, hogy állandóan „művészi” lendülete legyen. Mikor a törstözésnek sikerült a szabad versenyt szinte teljesen kikapcsolni, elvesztette alkalmazandó képességét, szellemes ötletességét, ifjú mozgalmasságát. Csúsz és köszvény bántja.

A válság voltaképp a túltermelés válsága. És arra kényszerít, hogy foglalkozzam azzal a kérdéssel, miképp lehet vásárlóképesé tenni azokat a tömegeket, akik ma nem azok s akik nélkül nem lehet a termelt értékeket elfogyasztani.

At kell új értékekre verni az eddigi értékméket. Mindent újra kell tanulni, — ez nem eshetik meg rövid idő alatt, ezért ez a válság hosszú lejárata lesz. Valahogy rá kell fanyalodni, hogy csak tervszerűleg lehet a jövőben termelni, de ezt a termelési tervet nem diktálhatja sem a többség, sem a nagyhatalmak. Ez az egész emberiség egyetemének kell elhatározni. Más szóval a világgazdaság termelési terveit csak az emberiség, a világ összes népei szabhatják meg, — de épp nagy méretei folytán, kevés alapelvvel írható körül és a kezek asztalnál könnyen elintézhető, mihelyt — komolyan akarják a válság elintézését. Eddig ilyen komoly akarataknak azonban nyoma sem látszik.

Apasztani a tőkésítési kvótát, hogy a fogyasztásnak juttatott kvóta növelhető legyen — ez az elv a matematikai formulája a válság megoldásának. Meg kell csinálni valamiképp, különben belepusztulunk mindnyájan, — tehát meg is fogjuk csinálni. De nem lehet a gyöngébb kárára megcsinálni, mert az erősnek az életérdeke, hogy mindenkinek a lehető legmagasabb fogyasztási képességet juttassa.

A tőkének az érdeke a nagy fogyasztás. A kis fogyasztás versenyképtelenné tesz minden vállalkozást, vagy gazdalkodást. Módszerek megszüntével pedig megszűnik minden „izmus” — így a kommunizmus is.

Egy milliárd lej az államháztartás egyhavi deficitje

Szocialista és cuzista képviselők közelharca — Interpelláció az oravicai inzultus ügyében — Cuza kérdést intéz a kereskedelmi miniszterhez, hogy a cukorügy miatt miért nem mondott le

Bűnügyi utra terelték a cukorpanama ügyét

Bucurestiből jelentik: A Kamara mai ülésén Gherman szociáldemokrata, a Vigh Ernő-féle magyar társulatot Oravicán ért súlyos sérelmek ügyében interpellálja meg a belügyminisztert. Nichifor Robu cuzista közbekiált:

— Jól tették, zsidók adtak elő kommunista darabokat...

A román szintársulatoknak soha nem volt bántódásuk Oravicán

Gherman erőlesen visszautasítja az okvetetlenkedő cuzista képviselő közbeszólását, majd arra mutat rá, hogy a háború előtt gyakran jártak Oravicán román szintársulatok s ezeknek soha nem volt bántódásuk, már csak azért is, mivel Oravica lakossága mindenkor a legnagyobb megértésben állt és éppen ezért sajnálatos, hogy éppen hatósági személyektől ered az inzultus egyik gesztusa. Trifu és Robu cuzisták egymással vetelkedve rohamozzák még a szociáldemokrata képviselőt, aki maga is a legerélyesebben utasítja vissza a támadásokat, ugyanakkor pedig Rosnoveanu és Grigorovici szociáldemokraták sietnek a segítségére. A vita hevében Trifu odarohan Rosnoveanuhoz, akinek megragadja a mellét a kabátot és rázni kezdi a képviselőt, aki nem hagyja magát és visszarázza a heveskedő politikai ellenfelét. Izgalmas jelenetek következnek, majd Radovici elnök rendreutasítja Robut, akinek megígéri, hogy legközelebb fegyelmi bíróság elé állítja.

A vihar elültével Florin Zacharia kérdést intéz a pénzügyminiszterhez, hogy miből kívánja fedezni a napról-napra mutatkozó hatalmas államháztartási deficitet. A képviselő elmondja, hogy az új költségvetés havonta 1.800.000.000 lejt irányoz elő, a következő felosztásban: 800 millió állami tisztviselőknek, 250 millió nyugdíjakra, 200 millió anyagi kiadások, 500 millió lej külföldi tartozások kamataira. Ezzel szemben — mondja a képviselő — az elmúlt hónapban mindössze 856 millió lej volt a bevétel. Kérdezi, vajon miből fedezi a pénzügyminiszter a közel egymilliárd lejes havi deficitet.

Cuza a cukorügy miatt

támadja a kereskedelmi minisztert

Cuza a cukor-ügyről interpellál. Kifejti, hogy csodálja, miszerint Vasilescu Karpent még a miniszteri székből látja. A miniszternek már több ízben le kellett volna vonnia a következtetéseket, így amikor ellenzése ellenére elfogadták azt a bizonyos cukor-törvényjavaslatot, amikor elvetették a miniszter összes indítványait, amikor a javaslatot megszavazták és amikor Melionte kereskedelmi attasé Prágába küldötte.

Vasilescu Karpen azonnal válaszol Cuzának és azt igyekszik bizonygatni, hogy nem tudta, ki az attasé édesapja, mindössze annyit tudott róla, hogy a cukorügyben szakértő. Az ügyben egyébként folyik a bűnügyi eljárás. Cuza folytatja beszédét és hevesen támadja a minisztert.

A bírósághoz kell fordulni azoknak, akik kimaradtak az állampolgársági listákból

Az igazságügyminiszter nyilatkozik a lakberek csökkentéséről — Aprilis végéig kilizetnek minden nyugdíj- és fizeteshátralékot — Két kategóriába osztják a lakásokat

Bucurestiből jelentik: Pop Valér igazságügyminiszter ma fogadta az Aradi Közlöny munkatársát, aki előtt a következő, igen érdekes nyilatkozatot tette: Az állampolgársági törvényt illetőleg odanyilatkozott a miniszter, hogy az állampolgársági listából kimaradtak a bírósághoz fordulhatnak a felvétel iránti kérelmükkel, amelyek okmányait is mellékelik. Az ügyek letárgyalását az új törvény a bíróságok hatáskörébe utalja és nem a közigazgatási hatóságok feladatává teszi a kérvények elbírálását, mint ahogy a bíróságok foglalkoznak majd mindazokkal a felebezésekkel is, amelyeket bárkinek jogában áll majd beadni az újonnan felvettek állampolgársága ellen.

A lakástörvényről ezeket mondta a miniszter: A készülő javaslat két kategóriába osztja a lakásokat: azok a lakások, amelyek már eddig is védelemben részesültek, tehát a köztisztviselők lakásainál a béreket az 1929-es bérekkal szemben 20 százalékkal, a másik kategóriába tartozó lakásoknál, amelyek eddig nem részesültek védelem-

ben, 1929-es bérekkal szemben 30 százalékkal akarja csökkenteni a miniszter. A kislakásoknál ez a csökkentés 5 százalékkal kisebb, vagyis 15 és 25 százalék lesz.

A nyugdíjasokkal kapcsolatosan is kérdést intéztünk a miniszterhez, aki elmondta, hogy a nagy frankkölcsön három részletben lett kiutalva, a harmadik részlet csak áprilisban esedékes, így tehát a nyugdíjasokat, valamint a hátralékok nagy részét április végéig ki is tudják egyenlíteni.

Az erre vonatkozó utasításokat a kormány a pénzügyminisztérium útján adja ki a pénzügyigazgatóságoknak és megvan minden remény arra, hogy májusban a nyugdíjakat és fizetéseket már rendes időben folyósíthatják.

Adakozzunk a munkanélkülieknek!

Nő az árvízveszély Aradmegyében

Kivételes intézkedéseket léptettek életbe Aradváros és a megye vezetői — A Maros és a Fehérkörös több helyen áttörte a védő gátakat — A mentőakció eredményei — Viz alá került több megyei község — Akiket elzárt a víz a világtól — Zajlik a jég a Maroson

A Maros vizállása egyelőre nem emelkedik

A több napon át tartó esőzések és a hőmérséklet lassu emelkedése következtében az olvadás veszélyes helyzeteket teremtett Aradon és Aradmegye folyómenti területein. Amint az Aradi Közlöny már tegnap jelentette, az aradmegyei prefekturára már a tegnap este folyamán jelentések érkeztek a megye több járási székhelyéről, amelyek arról adtak hírt, hogy a megye vízszintnél mélyebben fekvő községei és folyómenti árterületei viz alá kerültek.

A veszély péntekről szombatra virradó éjszaka kettős fofnában jelentkezett úgy Aradváros, mint a megye egyes területein. Azokon a helyeken, ahol nem fenyeget a folyóvíz kiáradása, de jóval mélyebben fekszenek, mint a környező területek, az esőzések és az olvadás következtében a rendkívüli mennyiségű hó-lé gyűlt fel annyira, hogy tavak és tengerek keletkeztek az egyes városrészek és falvak körül. Más helyeken, ahol az olvadt hó-lé lefolyást talált valamely folyammeder irányában, ott a víz szintjét növelte meg fenyegető magasságra. Sok helyütt megindult a jég is és a mázsás sulyu jégtáblák rohamai keresztültörték a védőgátakat, amelyeket a hatóságok előrelátó óvatossága emeltetett a veszélyeztetett területek védelmére.

Az első jelentések a veszélyről

Szombatról vasárnapra virradó éjszaka a megyei prefektúra telefonja több ízben megszólalt, jelezvén a közeledő veszélyt. A Fehérkörös Székudvar és Szőlős községek lakosságát alarmozta éjnek idején és a veszélyt csak súlyosította az az áthatolhatatlan sűrűségű köd, amellyel még a mentőcsapatok fáklyái is csak nehezen birkóztak meg. Pél, Erdőhegy, Kisjenő, Gyulavarsánd és Sıkló községek lakossága szombaton egész nap a védőgátaknál tartózkodott, amelyeket a járási főbírák vezetése és irányítása mellett működő speciális védőcsapatok mindenütt újabb és újabb földhányásokkal és homokzsákokkal erősítettek meg. Siléndián, Taucon és Kavnán a megáradt Csígér-patak teremtett ostromállapotot; ezek a községek már a péntek esti órákban ugyszólván teljesen elzárattak a világtól, mivel az ár szennyes hullámai éppen azokat a megyei utakat öntötték el, amelyek a járási székhelyekkel kötötték össze őket.

Szombaton már a korareggeli órákban egyre több helyről futottak be a jelentések Aradmegye prefekturájára. Telefonon jelentették, hogy Sebes község a hajnali órákban viz alá került és ugyanez a sors fenyegeti Zerindet, Radnát és Kisjenőt is. A gurahonci, halnagyi és székudvari csendőrsők arról adtak hírt, hogy az olvadt hó-lé több községi ház épességét veszélyezteti és szivattyúk alkalmazása volna szükséges, hogy a rengeteg víztömeget eltávolítsák. Jelentés érkezett arról is, hogy Apatelek községnek ötven háza került az éj folyamán viz alá, mivel az ár elszakította a védőgátat s a községi lakosok erősítése hiábavalóknak bizonyultak a romboló áradattal szemben.

A délelőtti órákban bizottság ült össze a prefektúrán Hunyár Algernon megyei intérimár-bizottsági tag vezetése mellett, mivel Serbanu György dr. megyei prefektus Bucarestben tartózkodik. Lazar Ágoston dr. megyei közigazgatási igazgató pedig betegen fekszik lakásán. A bizottsági ülésen megjelentek Aradváros megyei főmérnökei, Riscutia alezredes, csendőrpáncsnok, a hadtestbarancsnokság képviselője, Nichin dr. megyei főtitkár, Olariu István városi vezértitkár, Pap Tihamér dr., a vízügyi osztály vezetője és Ambrus mérnök, az Arad-Brádi Ipari Rt. igazgatója. Az értekezle-

ten ismertették mindazokat a hivatalos jelentéseket, amelyek az aradmegyei árvízveszedelem komolyságáról adtak hírt. Így délelőtt 9 óra 40 perckor a kisjenői főszolgabíró jelentette, hogy a Fehér-Körös négy helyen szakította ketté a partot védő gátakat és elárasztotta Apatelek községet. Apatelek község husz házból a hatóságok azonnal kilakoltatták az életveszélyben forgó családokat. A víz a jelentés pillanatában egy méterrel nötte tul a szokott szintjét. A Csígér-patak elárasztotta a Moroda község felé vezető utakat és az ár teljesen elzárta Morodát a világtól.

Ujabb jelentés 10 órakor érkezett ugyan-

nak. Csakhamar félreverték a harangot s megperdiült a falu piacán a dob. A megrémült emberek a kora hajnali órákban kapával-ásóval siettek a falu szélére, hogy ott gátat emeljenek a fenyegető áradatnak. Ez azonban csak részben sikerült és a víz rövid idő alatt a falunak mintegy negyed részét ellepte. Eddig több mint husz házból kellett kilakoltatni az embereket és a mai nap folyamán két házat romba is döntött az árvíz. A két ház özvegy Srankó Jánosné és Divinyi János tulajdonát képezte. A víz az uccákon az emberek derekáig ér és a lovak szügyig gázolnak a vízben. A szerencsétlen emberek ágyakat, párnákat, berendezési tárgyakat cipelve igyekeznek a falu felső részébe. Az egész nap folyamán az uccákat a kétségbeesett asszonyok és gyermekek sírása töltötte be. A férfiak pedig egész éjszaka a gátnál dolgoztak. Az árvíz gazdasági épületekben, istállóknak és ólakban is nagy kárt okozott.

Aradot is veszélyezteti a jégzajlás

A megyei értekezlet a jelentések megvitatása után az életbeléptendő intézkedéseket beszélt meg. Pap Tihamér vízügyi főmérnök előadta, hogy úgy a Fehér-Körös mentén, mint a Maros szakaszán mindenütt fenyegető a helyzet. Milovától Paulisig a Maros jegét fel-

Legolcsóbban vásárolhat most legfinomabb minőségű és kiállítású

férfi-, női-, gyermek-ruhákat és kabátokat

mert regiecsökkenés miatt KÖLTÖZKÖDIK a

FIBRA Minorita-palota

csak a kisjenői főszolgabíróságtól, ezuttal a székudvari árvízről érkezett újabb jelentés. A székudvari védőtöltéseket a délelőtti órákban teljesen alámosta az ár, amely közeledik a község felé. A Körösnek a Székudvar község alatti szakaszán a jég négy méteres magasságban halmozódott fel, egyre kritikussabbá téve a helyzetet. A kisjenői pretura haladéktalanul segítséget kért a prefekturától.

Tíz óra 45 perckor érkezett a délelőtti folyamán az utolsó jelentés a megyei prefekturára. Ebben a sebesi főszolgabíró, Stefanica dr. jelentette, hogy az árvíz teljesen elöntötte Pescar községet is, amelynek lakosságát azonban sikerült biztonságba helyezni. A sebesi főbíró a veszélyeztetett helyekre utazott, hogy személyesen vezethesse a mentési munkálatoakat. Zimánd községet az esővízlevezető-csatornában felgyűlt nagymennyiségű olvadt hó-lé öntötte el, elzárva a községet Aradról.

Hajnali négy órakor a falu szélének lakossága vette észre a fenyegető veszedelemet, amelyről azonnal jelentést tettek a hatóságok-

Ágyukkal lövik szét a Maros bodrogi jégpáncélját

Aradmegye mentőakciójának rendelkezésére a jelen pillanatban 200.000 lej áll. Ez az összeget főleg robbantóanyagok beszerzésére és az árvízkarosult lakosság élelmezésére fordítják. A bodrogi gát robbantására az esti órákig nem került sor, mert a hatóságok véleménye szerint ez mindeztől nem vált szükségessé. Ha arra kerül a sor, hogy szét kell robbantani a bodrogi jégpáncélt, úgy az aradi tüzéség ágyukkal fogja szétlőni a vízfolyás fenyegető akadályát.

Az Aradi Közlöny munkatársa a délutáni órákban felkereste Hunyár Algernon megyei

prefektus-helyettes bizottsági tagot, aki a megyei központi segélyakciót szervezi. Hunyár Algernon a következőket közölte velünk:

— Már a délelőtti órákban Gyulafehérvárról jelezték a jég megindulását, — mondotta — mire megtettünk minden intézkedést, hogy a veszélyeztetett falvak lakosságát az árvíz kártól megkímélhessük. Serbanu dr. megyei prefektus urnak a helyzetről távirati értesítést küldöttünk és igen valószínű, hogy már a holnapi nap folyamán Aradra érkezik. A bodrogi jégpáncél szétlőtetése mindeztől még nem aktuális: amennyiben szükségessé válik, úgy feltétlenül megteesszük és nem riadunk vissza az anyagi áldozatoktól sem. Minden ágyulövés ugyanis 5000 lejbe kerül; négy-öt ágyulövés árát nem reszkirozhatjuk teljesen ok nélkül. A temesvári mentőcsapatokat a radna-paulisi vonalszakaszra és Székudvarra küldjük ki, mert ott van rájuk a legnagyobb szükség. A megye permanens szolgálatot tart éjjel és nappal, hogy még idejében

EXQUISITE PENSIO
Budapest, IV., Piarista-ucca 6.
Telefon: Aut. 885-39.
Elsőrangú családi otthon. Uccai szobák, gyönyörű kilátással a Gellért hegyre. A Dunakorzó mellett. Központi fűtés. Hideg-meleg folyóvíz.

megtelessünk minden lehető a lakosság értékeinek megmentésére.

A délutáni folyamán a megyei főmérnökök autókön a veszélyeztetett területekre utaztak, ahol a kettészakított gátakat az egyes főbírák vezetése alatt működő mentőcsapatok erősítik. Az esti órákig a katonai segítség igénybevételenek szükségességére nem került sor sehhol.

Aradváros vezetősége a maga részéről ugyancsak megtett minden intézkedést az esetleges árvízveszély elhárítására. A reggeli órákban Vass Barnabás városi főmérnök, aki csak a napokban épült fel súlyos influenza-jából, amely jelenleg Muresan János városi főmérnököt láncolja ágyához, autón bejárta Miskolcát, a Mossóczy-telepet. Gajt és Ségát és megállapította, hogy több helyen a felgyülemlett hó vézélyezteti a külvárosi házak épségét, meg a közlekedés szabad menetét. Az esővíz-levezető csatornák részben bedugultak, részben pedig annyira megteltek vízzel, hogy nem felelnek meg céljaiknak.

Buzsák és a Mossóczy-telep veszedelemben

Vass főmérnök jelentést tett Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnöknek, mire Radu dr. ugyancsak bejárta autón a víz alatt álló területeket. Megállapították, hogy a legsúlyosabb a helyzet Buzsákon, amelynek túlnyomórészt elöntötte az olvadó hó. A buzsaíki részen még a délelőtti folyamán munkanélküli segélycsapatok jelentek meg, amelyek új vízlevezető csatornák ásása útján kísérelték meg a szennyes víz levezetését. A Mossóczy-telepen a Simándi-ut baloldalát lepte el a víz; itt ugyanolyan módszerrel próbálják mentesíteni a lakosságot, mint Buzsákon.

Aradváros vezetősége speciális jellegű óvintézkedéseket léptetett életbe a városi Nop-tun-strand felszerelését és a strandfürdő raktáraiban elhelyezett marosparti széksorok megmentését illetően. A délelőtti folyamán munkanélküli munkáskülönítmények kezdtek meg a strand-raktárak kiürítését és az ottlévő holmikat a város Mikos Kelemen-uccai raktárába szállították át. A város műszaki ügyosztálya különben ugyancsak állandó szolgálatot szervezett, amely még idején intézkedik, ha arra szükség mutatkozik. A Maros vizállása kijelölben mástól mérté nőtt az Arad-előtti szakaszon: ha még egy méter nő, könnyen veszélyeztetheti a városi vízművek telepét is.

A megyei prefekturára délután befutott je-

helyi érdekű vasut ma nem közlekedett, mivel a víz Alios mellett elmosta a pályatestet. Az autobus közlekedés is szünetel, mivel a víz Keszinc határában elsodorta az országúton levő hidat.

Gyórokon a szőlőhegyekből a hirtelen otvaló hóvíz és esővíz mind fenyegetőbb áradatban zuhog a kicsinynek bizonyult mederben a községbe. Obornyák mérnök közbelépésével a villamos vasut munkásságának sikerült egy időre a katasztrófát elhárítani. Odaadó szolgálatot fejtett ki Biszák József parancsnoksága alatt az önkéntes tűzoltóság is. Egyesült erővel mellékmederbe vezették a zuhogó víz áratát és így ha tovább nem tart a csapongó hegyi patak növekedése, egyelőre komolyabb veszély nem fenyeget.

Az aradmegyei prefektúra a késő éjjeli órákban érkezett jelentések szerint a Körös víz apadt, míg a Maros vizállása változatlan.

Itt említjük meg egyébként, hogy Temesvár külvárosait is elöntötte a víz, úgy, hogy számos család kilakoltatása, valamint az utászczerek közbelépése vált szükségessé.

Szibéria poklából gyalog indult hazafelé egy aradmegyei hadifogoly

Cristea Péter tizenhétévi fogság után küldött magáról hirt — Közben halottá nyilvánították, felesége pedig más asszonya lett — Két hadifogoly kalandos szökése — Ezer veszedelem között érkezett haza az első szökevény, aki hirt hozott társáról

A Dnyeszternél nap-nap után véres tragédiák játszódnak le, puskaropogás, halálsikolyok hasitanak a csendbe, vérző emberi testek zuhannak a határfolyó uszó jégtábláira... és egy kis aradmegyei község egyik szerény házacskájában ijedt, aggódó figyelemmel lesik a Dnyeszter-parti eseményeket. Mert egy sokatszenvedett, megtört ember, aki évek hosszú során át kinlódott a szibériai szénbánya poklában, talán éppen most szökik át a parti örség golyózáporának közepette...

Cristea Péter világsi gazda tragédiáját, mint annyi sok-sok ezer, tizezer és százezerét, a háboru kovácsolta rémregénnyé. Mindjárt a

STRASSER

divatárház

tavaszi irányárai szenzációk !!

1 mtr. Flamingo szövet	Lei	48
1 " Selyem tussor	"	38
1 " Női kabát szövet	"	120
1 " Férfi ruhászöv. 150-től	395-ig	
1 " Mosódelén	Lei	25
1 " Lapedóvászón, bár orsi	"	55
1 " Selyem puplin	"	48
1 " Molino	"	12
1 drb. rojtos törülköző	"	22
1 drb. női reform nadrág	"	25

Harisnya, keztyű, sweater, pulover, csipkék, gombok nagy választékban.

Tekintse meg kirakataimat !!!

Női szövetek minden elfogadható árban!

Férfi ruha szövetek feltűnő olcsó árban!

Ma és holnap utoljára **Anny Ondra** utolérhetetlen a **Nebántsvirág** film-operettben **Corso-mozgó**

MA délelőtti 11 órakor **MATINE** **Erénycsász** Felix Bressarttal Zenés bohózat.

Jelentések az árvízveszély növekedéséről számboltak be. Telefonon jelentették, hogy a jég Soborsinban is elindult és zajlik Varadia de Mures község területén. Pécskán és Nagylakon a víz a jégpáncél fölé került és több száz méteres szakaszon kilépett medréből. A hatóságok minden óvintézkedést megtettek a közvetlen veszedelem elhárítására.

Hidat sodort el az ár Lippa mellett

Lippa környékén a megdagadt patakok szinte folyót alkotnak és ellepik az utakat. A hegyekről áradatként aláfoló víz Konop határában háromszáz méternyi léket hasított a bedaggyott Maroson és a léknél szinte toronymagasságra halmozta fel a jöget. A szántóföldeket itt három kilométernyi szélességben víz borítja. Soborsinnál a Maros kilépett medréből és több kilométernyi területen elárasztotta a környéket. A falvak lakossága kétségbeesett munkát folytat a védgátak építésénél.

Lippán és Radnán a lakosság mindent elkövet a veszedelem elhárítására. Az ár főleg Radna és Lippa délnyugati részét veszélyezteti, amely árterületen épült és amely rész már eddig sokat szenvedett az árvizektől. A víz Lippa délnyugati részén már a házak kapujáig bejártaig terjedt. A nagyarányú esőzések teljesen elvágták Lippát a szomszédos községektől. Különösen a sistaroveci utat rongálta meg a víz. Azok a fuvarosok, akik megkísérik ezen az úton a közlekedést, szinte derékig gázolnak a vízben. A Lippa és Temesvár közötti

háboru elején esett orosz fogságba a fiatal aradmegyei gazda, aki fogságba jutása óta nyomtalanul eltűnt, semmi hírt nem adott magáról. Családja ennek dacára reménykedett, egész a háboru végéig. Tömegesen jöttek haza az orosz foglyok egymásután érkeztek a transzportok, de Cristea Péter nem volt közöttük. Sőt, senki sem tudott róla.

Sokáig tartott, míg belenyugodtak ebbe, de végül is nem tehetek mást. Cristea holtta nyilvánították, megsiratták, a falu templomában gvázmisét tartottak lelki üdvéért — és felesége más asszonya lett. Néha-néha emlegettek csak már a szegény „megboldogultat”.

Pár nappal ezelőtt végigszaladt a Cristea-család ismerősei körében a nagy szenzáció: — A Cristea Petru él, most kaptak hírt róla.

A szenzáció igaz volt, pár soros levél érkezett az eltűnt apjának, egy öreg vincellér címére. A levél tartalmát egy megrokkant öregember boldog reszketéssel, egy fiatal asszony pedig feldult arccal, sápadtan vette tudomásul.

Temesmegye egyik kis községéből érkezett a levél. Egy volt hadifogoly elmeséli benne, hogy hosszú éveken keresztül együtt dolgozott egy szibériai szénbányában Cristea Péterrel. A háboru befejezése semmi változást nem hozott életükbe, továbbra is rabszolgaként dolgoztatták őket. Végre szökést határoztak el. Megegyeztek abban, hogy először a temesmegyei fiatalember szökik, pár nap múlva Cristea. Mindketten a Dnyeszter felé mennek,

Rémregénybe való viszontagságok után a fogoly ép bőrrel jutott el a Dnyeszterig és ott egy éjszaka átszökött Romániába. Nyomban jelentkezett a hatóságoknál — és először Bucurestibe került, majd hazaengedték. Most jutott csak hozzá, hogy értesitse barátja családját, miszerint Cristea már valószínűleg utban van hazafelé. Ha nem történik valami szerencsétlenség vele, akkor rövidesen megérkezik.

Kézről-kézre járt a temesmegyei volt hadifogoly levele és az öreg vincellér elhatározta, hogy felkeresi fia barátját. Annyi esztendei szomorkodás után tulságosan kevés volt az, a mit a levél tartalmazott, bővebben akarta ismerni a sok évi küzködés, nyomorúság történetét. Miután pedig nem volt elég pénze az utazáshoz, gyalog indult a temesmegyei község felé. A hatvan esztendő terhét meg sem érzte, energiát a da tudat, hogy a Petru fiu, a sokszor megsiratott gyermek él.

Azóta ijedt aggodalommal böngészik a lapokat, figyelik a Dnyeszter partjáról érkező eseményeket, hátha hír jön Cristea Péterről. Hátha sikerül kiiátszani a határörök éberségét... talán már utban van... talán leterítette egy ropogó sortűz... nem tudni.

Egy feldult asszony pedig remegve vár egy másik családi tüzhely mellett a mult kísérteteként visszatérőre.

És a faluban találgatják, vajon nem okoz-e újabb tragédiát a váratlan visszatérés.

Marosi Rudolf

Darabokra szaggatott egy gazdálkodót a zombolyai vonat

Temesvárról jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt ma este Zombolya közelében. A temesvári esti személyvonat elütötte Gaur Zsigmond 46 éves Klári községbeli gazdálkodót. A szerencsétlen ember, aki a ködös időben a sinek mentén igyekezett hazafelé, nem vette észre a közeledő vonatot, amely valóságos csapatonkra tépte. A mozdonyvezető csak a zombolyai állomáson vette észre a szerencsétlenséget. A mozdonyon ugyanis ruhafoszlányok és vér volt, erről természetesen azonnal jelentést tett az állomásfőnökségnek, ahonnan egy bizottság ment ki a vonal mentére és alig egy-két kilométernyire az állomástól megtalálták a szaggatott testrészeit.

Megvesztegetéssel vádolt miniszteri felügyelők ügye az aradi törvényszék előtt

A vád szerint Zarma Satir és Peache Tache felügyelők 150 ezer lejt kaptak Kozma radnai szeszkereskedőtől — „En Varodin inspektor vagyok, doktor, ezredes és a király embere” — A presszióra aláírt jegyzőkönyv — Titkos jelzés a Podgoria-cég könyveiben — Egy kényes kérdés

Mihaileanu ügyvéd szerepe a vesztegetési ügyben

Két megvesztegetéssel vádolt földművelésügyi inspektor: Tache Peache és Zarma Satir állott ma az aradi törvényszék Orezeanu-tanácsa előtt. Az ügy harmadik vádlottja Kozma Albert radnai szeszkereskedő, aki a vádirat és a saját vallomása szerint megvesztegette a két felügyelőt. Külön érdekességet kölcsönöz az ügynek, hogy annak főtárgyalására tanuként több miniszteriumi felügyelőt és egy miniszteriumi igazgatót is megidéztek. A vádlott felügyelőket Bucuresti egyik legnevesebb kriminalistája, Vasiliu Cluj, valamint Cotiu Romulus dr. aradi ügyvéd védte, míg Kozma védelmét Sarbu György dr. látta el. A vádat Mandru Miklós dr. főügyész képviselte és jelen volt a földművelésügyi miniszterium részéről Bartenescu miniszteriumi vezérigazgató is. A délelőtt tíz óra után megkezdett tárgyalás iránt általános érdeklődés nyilvánult meg és a hallgatóság soraiban különösen a helybeli földművelésügyi hatóságok reprezentánsai foglaltak helyet.

Kozma meglepő vallomása

A vádirat szerint Kozma Albert megvesztegette Peache és Zarma földművelésügyi inspektorokat, akik a radnai szeszgyárat azért látogatták meg, hogy véleményyt mondjanak Kozmának azon kérése fölött, hogy egy új kisüjtőt állítson fel, valamint iikörgyárat létesítsen. A két inspektor lefoglalta Kozma üzleti könyveit, behozta azokat Aradra, majd pedig később visszaadta Kozmának. Peache és Tache inspektorokat, mint ismeretes, az aradi ügyészség hónapokkal ezelőtt előzetes letartóztatásba helyezte és a két felügyelő csak nemrégiben került szabadlábra.

A vádirat felolvasása után a törvényszék

elsőnek Peache Tachet hallgatta ki. A felügyelő elmondotta, hogy Zarma Satirral együtt ment ki Radnára az üsthelyek megvizsgálása végett. Mindketten megállapították, hogy a hely nem megfelelő. Átnézték Kozma üzleti könyveit, amelyekben bizonyos szabálytalanságokat találtak és ezért a könyveket magukkal vitték. Autón jöttek be Aradra és az autóban velük volt Kozma is. Az autóban Peache megemlítette Zarma Satirnak, hogy el kell menniük Mihaileanu aradi ügyvédhez, mivel valami elintézni valójuk van vele. Ez 1931. januárban történt. Márciusban az egyik bucaresti-i lapban egy olyértelmű cikket látott, hogy Kozma azt vallotta Varodin szeszinspektor előtt, hogy nekik ötvenezer lejt adott át. Májusban Aradra jöttek és itt a földművelésügyi palotában felkereste őket Kozma, aki azt mondotta, hogy lelküsmereiturdalásai vannak, Varodin terrorral vette ki belőle a vallomást és annak a kívánságnak adott kifejezést, hogy nyilatkozatot akar aláírni, amelynek értelmében a két inspektort nem vesztegette meg és nem adott át pénzt nekik. A nyilatkozat aláírása meg is történt. Később a vesztegetési ügyben vizsgálat indult meg és az ügy kivizsgálása végett Aradra érkezett Bistreamu pénzügyi vezérfelügyelő, aki Caba pénzügyigazgató szobájában és a pénzügyigazgató jelenlétében kihallgatta Kozmát. Kozma ekkor szintén elmondotta, hogy a megvesztegetés nem felel meg a valóságnak és hogy Varodin pressziót alkalmazott, amikor ő a terhelő vallomást aláírta. Peache Tache egyébként tagadta, mintha közte és Kozma között pénzről lett volna szó és hogy Kozma az ő részére Mihaileanu ügyvédnél pénzt helyezett volna letétre.

Peache kihallgatása után Kozma tette

Műszáritón szárított tölgy- és bukk

PARKETTA

mindenfajta minőség- és méreletben mélyen leszállított áron kapható az

ARADI FAIPARI R.-T., ARAD,
Curtici-utú fűrésztelepén.
Telefon 338.

meg vallomását, aki előadta, hogy a két inspektort nem ötven, hanem százötvenezer lejjel vesztegette meg.

— 1931. januárjában, miután az inspektorok látogatást tettek Radnán, Peache azt mondotta nekem, — vallotta Kozma — hogy az aradi Podgoria-cégről különböző iratok vannak a birtokában, amelyeket felhasználhat a cég ellen. Ugyanakkor azonban kijelentette azt is, hogy az ügyet százötvenezer lejjel el lehet intézni. En a dologról szóltam a Podgoria tulajdonosainak, akik a pénz egy részét át is adták, a többit pedig én szereztem meg. Negyvenezer lejt kölcsön kértem egy Kemény nevű urtól. Amikor a pénzt Peachenak át akartam adni, ő kijelentette, hogy nem veszi át, mivel esetleg megjegyeztem a bankjegyek sorszámaikat. Ellenben arra kért, hogy Mihaileanu ügyvéd urnál helyezzem letétre az ő és Zarma számára a pénzt. Ez meg is történt.

Amikor az elnök megkérdezte Kozmától, hogy miért változtatta meg több ízben vallomását, azt válaszolta, hogy egyrészt nem akart kellemetlenkedni az inspektoroknak, másrészt pedig több esetben terrorizáltak. Így például, amikor Varodin őt kihallgatta, a következőket mondta neki: „En Varodin inspektor vagyok, doktor, ezredes és a király embere. Abban az esetben, ha nem vallja azt, hogy megvesztegette Peachet és Zarmát, azonnal letartóztatom.”

A „Podgoria” üzleti könyvei

Kozma — a vallomás szerint — ekkor még nem akart kellemetlenkedni az inspektoroknak és azt vallotta, hogy csak ötezer lejt adott nekik. Varodin ezredes azonban a jegyzőkönyvbe ötvenezret írt, amit ő akkor nem vett észre. Tulajdonképpen pedig százötvenezerről volt szó.

Elnök: Milyen okból vallotta be ezt a vizsgálóbíró előtt és miért tartja most fenn a törvényszék előtt is ezt a vallomását?

Kozma: A Podgoria könyveit közben lefoglalták és ekkor már ugyis kiderült, hogy milyen összegről van szó. A Podgoria könyvelésében ugyanis, amelyet egyideig én vezettem, egy helyen „Ins” jelzéssel 150 ezer lejt volt kiadásnak bevezetve. Ez az „Ins” annyit jelentett, hogy inspektoroknak. Stein Sándor, a Podgoria egyik társtulajdonosa ezt szintén bevallotta.

Elmondotta Kozma azt is, hogy 1931.

Az aradvárosi mozgószínházak műsora

3, 5, negyed 8 és negyed 10 órakor:

CENTRAL MOZGÓ: A LEBEGŐ SZÜZ. Németül beszélő énekes vígjáték a legjavából. Gyorsan pergő fordulatok mindvégig derűs jókedvet varázsolnak a nézőtérre. A főszereplők: Szöke Szakáll, Fritz Schult, Lissy Arna, Dina Gralla, Fee Majten és Paul Kemp.

SELECT MOZGÓ: DIRIGIBLE. Drámai fordulatokban bővelkedő, izgalmas cselekmény, halált megvető légi- és tengerészeti bravurokkal, a déli sark fenséges helyszíni felvételeivel. Főszerepekben: Jack Holt, Ralph Graves és Fay Wray.

A Select-mozgóban ennél a filmnél nem érvényesek a kedvezményes jegyek.

Matinéik fél 12 órai kezdettel:

CENTRAL MOZGÓ: A négy szökevény. Az ari-kai idegenlégionisták pokoli életét mutatja be ez a szenzációs filmremek. Főszereplők: Warner Baxter, Myrna Loy, Noah Berry és George Cooper.

SELECT MOZGÓ: A lelkek örvénye. Tolstoj „Feltámadás” című regényének nagyszerű filmváltozata, a főszerepekben: John Gilbert és Renée Adorée.

Utolsó husvéti vásárunk!

Csak 5 napig érvényben! Fantasztikusan olcsó!

Azelőtt	Most:
L. 25.— Süteményes tányér, garantált Karlsbadi porcelán, arany széllel	L. 8.—
” 35.— Leveses tál I-a fayance, 12 személyes	” 40.—
” 120.— Pálinkás készlet 6 személyes fémállvánnyal együtt, 6 csiszolt pohárral	” 30.—
” 110.— Tortalap fehér majolika, igen nagy	” 50.—
” 15.— I-a fayance mély vagy lapos tányér, igen erős	” 9.—
” 20.— Só és paprika tartó fogvájótartóval együtt I-a fayance	” 8.—
” 120.— Üvegtálca, süteménynek, liqueur-pohárnak, külföldi félkristály	” 40.—
” 135.— Nickel felazogáló tálcá, két füllel	” 50.—

„CRISTAL” Üvegnagyáruház

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

Strada Metianu No. 4., Hunyadi-palota.

GOETHE-émlékünnep

és FAUST előadása a temesvári német tanítóképző vendégszereplésével április 3 án. A délelőtti matinéra és az esti előadásra együttes jegyek 14-100 lejig Jankernél, v. Deák F.-u. kaphatók

májusában velaki értesítette a pénzügyigazgatóságról telefonon, hogy Peache és Zarma inspektorok Aradon tartózkodnak és hogy hívják. Ekkor jelent meg a földművelésügyi palotában, ahol a folyosón Peache rábeszélte, hogy vonja vissza a Varodinnak tett vallomását, mivel kellemetlensége lesz ellenkező esetben. Peache határozottan tagadta, hogy ő rábeszélte volna Kozmát vallomása megmásítására. Ilyen értelemben vallott Zarma Satir is, aki kijelentette, hogy *sohasem tárgyaltak pénzről Kozmával* és hogy ő is jelen volt a földművelésügyi palotában, ahová Kozma önként — és nem az ő hívásukra — jött és ahol a nyilatkozat megtételében *senki sem* befolyásolta.

Mihai'eanu és Kozma szembesítése

Rendkívül érdekes vallomást tett Mihai'eanu ügyvéd, akinek szereplése annál is érdekesebb volt, mivel kihallgatása alkalmával kiderült, hogy *azzal is vádolják, hogy résztvett a vesztegetési ügyben*, amennyiben Kozma vallomása szerint átvette volna a radnai szeszkeskedőktől a két inspektor részére a százötvenezer lejt.

Mihai'eanu elmondotta, hogy 1931 januárjában megjelent irodájában Kozma Albert, akit ekkor még nem ismert és aki segítségét kérte, hogy *járjon közbe a két Aradon tartózkodó inspektornál annak érdekében, hogy megkapja az új kazánra az engedélyt*. Az ügyvéd ekkor kijelentette Kozmának, hogy nem járhat közben érdekében. Pénzt nem vett át és nem is tárgyaltak pénzről. *Kozmát különben most látja*

A törvénytörés elhalasztja a tárgyalást

Ezután Olanescu Vintila inspektort hallgatta ki a törvénytörés, aki szintén jelen volt, amikor Kozma a földművelésügyi palotában visszavonta vallomását. Olanescu szerint Kozma önként jelentkezett a földművelésügyi palotában és minden presszió nélkül tette meg a vallomást. Hasonlóképpen vallottak Moroianu Victor és Radu Cioreescu inspektorok is. Caba Gyula aradi pénzügyigazgató Bistreaun vezérfelügyelő vizsgálatáról tett vallomást. Kozma akkori kihallgatásánál ő is jelen volt. Kozma ekkor kijelentette, hogy *Varodinn ezredes presszionálta és hogy az inspektorok megvesztegetése nem történt meg*. I. C. Ionescu földművelésügyi miniszteriumi igazgató arról tett vallomást, hogy annakidején több inspektor az ő vezetésével egy fekete-szesz-panama felderítésén dolgozott. Peache és Zarma is az ő csoportjához tartoztak és az volt a megbízásuk, hogyha tőle telefonon utasítást kapnak, több itteni gyárban házkutatást tartsanak. Ő ekkor Nagyvaradon dolgozott. Arról nem tudott, hogy Peache és Zarma elvitték Kozma könyveit, de a törvény értelmében joguk volt ehhez.

A törvénytörés ezután a Podgoria-cég egykori társtulajdonosait: Stein Sándort, Augenstein Józsefet és Neumann Miksa dr.-t hallgatta ki. Mindannyian azt vallották Kozma vallomásával ellentétben, hogy a százötvenezer lejt kifizetése nem azért történt, mintha az inspektorok birtokában a Podgoria ellen valami iratok lettek volna, hanem azért, mert *Kozma másképpen nem kapta volna vissza üzleti könyveit*. Nekik pedig, akik Kozmával új részvénytársaságot akartak alakítani, érdekük volt, hogy Kozma visszakapja a könyveket. A társaság különben is már alakulóban volt és Kozma, aki akkor már egy hónapja vezette a Podgoria könyvelését, pénzt hozott az üzletbe, úgy hogy ilyen ügyekben döntő szava volt. Amikor Kozma a százötvenezer lejt ki akarta fizetni, akkor abból hatvenezer lejt Stein adott át neki, ötvenezer lejt volt Kozmánál, vagyis a cég kasszájában, míg negyvenezer lejt Kozma kölcsönként. Egyikük sem volt tanuja annak, a mikor Kozma a pénzt Mihai'eanunak átadta, de feltételezik róla, hogy a pénzt eljuttatta az inspektorokhoz.

másodszor. Az elnök szembesítette Mihai'eanut Kozmával, aki fenntartotta vallomását, hogy Mihai'eanunak Peache és Zarma részére *150 ezer lejt adott át*, azonban az ügyvéd az összegekről nem adott neki nyugtát. Megemlítette azt is, hogy arról nem esett szó közöttük, hogy a pénz milyen célt szolgál. Mihai'eanu ekkor szót kért az elnöktől, amit meg is kapott.

— Kérem a vádlottól megkérdezni — mondotta Mihai'eanu — hogy azt a vallomását, hogy megvesztegette az inspektorokat és hogy a pénzt nekem átadta, spontán elhatározásból tette, vagy pedig ösztökélték, *esetleg presszionálták rá*. Én ugyanis annakidején, amikor Kozma a vizsgálóbíró előtt először tette azt a kijelentést, hogy százötvenezer lejjel megvesztegette az inspektorokat, *egy intinnek mondható beszélgetés alkalmával megkérdeztem a vezető ügyész úrtól, hogy hogyan sikerült Kozmát rávenni arra, hogy ilyen vallomást tegyen, amikor tudatában lehetett annak, hogy ebben az esetben ő is a vádlottak padjára kerül*. Ekkor azt a választ nyertem, hogy *Kozmát vallomása megtétele előtt arról biztosították, hogyha ily értelemben vall, akkor nem kap büntetést*.

Általános érdeklődés mellett tette fel az elnök a kérdést Kozmának, aki azt mondotta, hogy kihallgatása alkalmával ilyen kijelentés nem hangzott el, csupán arra figyelmeztették, hogy csak az igazat vallja. *Kozma kijelentése után Mandru főügyész leszögezte, hogy bár megtehetné volna, nem tiltakozott a kérdés feltevése ellen és hogy elégtétellel veszi tudomásul a választ*.

Délután negyed háromkor az elnök felfüggesztette a tárgyalást, majd pedig rövid szünet után az ügyész a bizonyítás kiegészítését kérte és javasolta, hogy *idézzék meg azt a Kemény nevű urat, akitől Kozma a pénzt kölcsönként kérte, valamint Matei aradi pénzügyi ellenőrt, Taranu vezérfelügyelőt és Varodin inspektort*. A törvénytörés az ügyész kérelmének helyt adott és a főtárgyalást április elsejére halasztotta el.

Vándordalnokot csinált a gazdasági krízis Nagy Ede műbutorasztalosból

Megzenésített Ady-verseket ad elő Aradon — A vándordalnok pihenni szeretne

Nagy Ede vándordalnok ma megjelent az aradi városházán és engedélyt kért arra, hogy szerzeményeit Aradon árusíthassa és helyenkint elénekelhesse. Hatalmas aktatáskájával hóna alatt, kopott fekete télikabátjában szerénykedett az egyik városi hivatalban, ahol ki is állították a kért engedélyt, úgy hogy Nagy Ede április 30-ikáig nyugodtan gyűjtheti az előfizetőket daloskönyvére.

Főképpen Ady-versek megzenésítésével foglalkozik Nagy Ede, aki szerény, de jólkereső iparos volt mindaddig, amíg a gazdasági krízis őt is, mint annyi ezer mást, kilendített a kerékvágásból és hivatásos zeneszerzőt faragott belőle. Egyszerű, keresetlen szavakkal mondja el a vándordalnok történetét, amelyben nincsenek szenzációk, nincsenek komplikációk, minden olyan egyszerű és primitív, mint maga Nagy Ede és érdekes melódiál.

— Eddig 300 Ady-verset dallamosítottam — mondotta Nagy Ede. — Nem ismerem a költőt, mert mesterember voltam, akinek nem jutott idő a tanulásra. A szívemből fakadtak a melódiák és Bachner György és Bordeaux Géza zenetanárok vetették papírra. A múlt évben megjelent saját kiadásomban tíz Ady-dalom és most ezeket adom el Aradon.

Vaskos könyvet vesz elő Nagy Ede és megmutatja a Romániai Dalosszövetség titkárnak levelét, amely östehetségnek nevezi és amelyben a titkár arra int, maradjon meg ipara mellett, ha nincs nagánvagyona, mert a zeneszerzői pálya nagyon rögzös és a mecénások ma már kihaltak.

— Műbutorasztalos voltam — meséli tovább Nagy Ede — ameddig munkám volt, csak a magam gyönyörűségére költöttem dalokat.

Pesten legyen az első utja

Kozma

LAJOS

a kalapos

Nyakkendő, inge, pijamája
Finom, díszítgvált, divatos

Budapest, VII., Károly Király-ut 3. szám

a sarkon.

Alapítva: 1860.

6 pengő vásárlásnál ingyen kap saját magáról egy fényképet.

Kegyetlen rablógyilkosság — 80 lejért

Braillából jelentik: Véres, kegyetlen rablótámadás történt tegnap a város központjában. Avram Leibovici korcsmáros tegnap reggel a piacra ment és a korcsmában feleségét hagyta hátra. Az idős ember csak a dél-élelőtti órákban tért vissza a helyiségbe, amelyet üresen talált. Benyitott a lakásba és ott találta feleségét, egy vértócsában, holtan. Nyomban jelentést tett a rendőrségnek, amely megállapította, hogy az öregasszonyt bestialis kegyetlenséggel gyilkolták meg. Tizenegy késszurást kapott a támadótól, aki kirabolta a kasszát, amelyben mindössze 80 lejt volt, majd elmenekült. A nyomozás folyik a támadó kézrekerítésére.

Jól kerestem és eszembe sem jutott, hogy valamikor ebből éljek meg. De a gazdasági krízis miatt nem tudtam munkát kapni, a családom kenyér nélkül maradt és megkezdtem vándorlásomat az egész országban. Előfizetőket gyűjtök dalosfüzetemre. Házról-házra járok, elénekelem egy-egy dalemat és bebizonvitom azoknak, akiket érdekel, hogy nem pártfogolnak érdemtelenül.

Nagy Ede volt műbutorasztalos bizonyítani is akar. Elénekelte Ady Endre „Góg és Magóg” című versére költött dallamát. Primitív, de érdekes melódiá csendül ki a dalból.

— Személyesen is ismertem Ady Endrét — folytatja Nagy Ede. — Érmindszenten dolgoztam Ungváry Lajos asztalosnál, aki jóviszonyban volt velem. Tizenhét éves tanonc voltam akkor és áhitattal néztem fel a nagy költőre. Akkor még álmomban sem jutott eszembe, hogy valaha megzenésítem a verseit. Csak mohón hallgattam, amikor egy-egy versét elszavalta Ungvárynak.

A lelkes vándordalnok Aradon nemcsak a házaknál akar énekelni, hanem be akarja mutatni művészetét az Iparos Otthonban, Magyar Párban és az iskolákban is. És innen tovább megy a vándorút Temesvár felé, ahol felkeresi a Morávetz zeneműkiadó-céget, amelyet meg akar nyerni 300 Ady-dalának kiadására. Nagy Edének ez jelenti a Parnasszust, mert újra visszamehetne Tasnádra családjához és nyugodtan élhetne. A vándordalnok elfáradt és pihenni szeretne. De csak akkor jut ez osztályrészül, ha a kiadó-cég venné át dalai terjesztésének munkáját... vagy pedig ha ismét elül a gazdasági krízis és Nagy Ede nyugodtan visszamehetne — a gyalupadhoz dolgozni. M. R.

SZINARANY

aranyérmek
vételre és eladása

Szigeti Nándor és Fia

ékszer, arany, ezüstárak
Budapest, IV., Múzeum-körút 31. Kérjen árajánatot!

A Dnyeszter jegén egy hordóban fagyott meg a menekülő anya és gyermeke

A moldvai menekülők borzalmas tragédiája — Sortüz a menekülők után — A lakosság leirhatatlanul szenved a rekvirálások miatt — Egy darab felesleges kenyérért a büntetés: Szibéria — Az áldozatokat közös sírba temették az elhullott loval együtt

Nichita Bucovanu megrázó elbeszélése a rémes menekülésről

A dnyeszter-parti tömegmészárlásokról az *Aradi Közlöny* hasábjain már több ízben beszámoltunk. Megirtuk, hogy az Oroszországból román területre átszökni akaró szerencsétlen embereket *halomra lövik a szovjet határőrök*, olyan menekülteket, akiknek az élet odaát a pokollal egyenlő és akik mindenre el vannak szánva, amikor a szökést megkísérik. Különösen az utóbbi hetekben szinte százszámra menekültek szovjet területről az agyonsanyargatott moldvai parasztgazdák, családjaikkal együtt, akik közül bizony nagyon sokan átlótt koponyával, holtan maradtak a Dnyeszter sok tragédiát látott jegén.

A legutóbbi borzalmas Dnyeszter-dráma alig pár nappal ezelőtt történt Chiteani község közelében. Két menekülő családot, akik szánon figyelték a román part felé fegyvertűz alá fogták a szovjet határőrök. Az egyik család tagjainak kisebb-nagyobb sérülésekkel sikerült is a román partot elérni, a másik családból azonban csak az apa és kislánya jutottak el súlyos sérülésekkel román területre, míg a feleség és egy kislány, akik a szánon lévő hordóban voltak elrejtözve, a Dnyeszter közepén maradtak. A szovjet határőrök ugyanis az egyik lovat lelőtték, a másikat megsebesítették és így a gazdálkodó, mivel a lovakkal tovább nem boldogult, hogy saját és egyik gyermeke életét megmentse, feleségét és kislányát a hordóban hátrahagyva a román határ felé menekült. *A hordóban maradt anya és gyermeke több órán keresztül borzalmas fájdalommal segítségért kiabált, azonban minden eredmény nélkül, végül az idegrázó hangok elnémultak: a két szerencsétlen menekülő megfagyott.*

A tighinai 3-as számú vegyes bizottság lépéseket tett a szovjet határőrségnél, hogy a szánon lévő holttesteket, amelyek a román és orosz határ között fekiüdtek, román területre hozhassák és ezt azzal indokolták meg, hogy a család életben maradt két tagja szintén román területen tartózkodik. Minden kísérlet azonban hiábavalónak bizonyult, a szovjet határőrök fegyverrel álltak őrséget nem messze a halálszántól és így ahhoz közeledni lehetetlen volt. Ma azután a két holttestet *a kimúlt lovakkal együtt közös sírba helyezték a szovjet katonák.*

Családok százait deportálják Szibériába

A menekült családok fejei Fedot Harjov és Nichita Bucovanu jelenleg súlyos lövészi sebekkel a tighinai kórházban fekszenek. *Harjov* 33 éves, míg társa, *Bucovanu* 27 éves. Az egyik bucurestii lap munkatársa felkereste a két menekültet a tighinai kórházban és a velük folytatott beszélgetésről a következőket írja:

A két gondosan ápolott menekült tiszta szobában, két egymás mellett lévő ágyban fekszik. Arcukon még mindig az elmúlt órák átélte borzalmainak nyomai olvashatók le. A két parasztság ember közül *Bucovanu* látszott közlékenyebbnek és ezért először őt kértem meg, hogy meséljen valamit az oroszországi életről. Hosszas szünet után, amely idő alatt látszott, hogy azon gondolkodik, vajon hol is kezdje, megszólalt:

— Én tulajdonképpen moldvai gazdálkodó vagyok. Feleségem, egy 7 hónapos kislányom (ekkor még nem tudta, hogy mind a kettő halott már) és egy 3 éves kislány van. Caragaci (Ukrajna) községből való vagyok, e za község közvetlenül a Dnyeszter partján fekszik. A la-

kosság csaknem kizárólag állattenyésztéssel foglalkozik. Amikor itt megjelentek a szovjet biztosok, a lakosságot három osztályra osztották: gazdagok, középosztály és szegények. Engem a középosztályba osztottak be és így nem kerülhettem be a „kollektív” közé, mivel ott csak a szegények lehettek. A szovjet első intézkedése az volt, hogy az összes *gazdagoknak deklarált gazdálkodókat 2—3 év leforgása alatt Szibériába deportálták.* Ezeknek az elűzötteknek birtokaiba azután azokat a szegényeket ültették, akik a kollektív közé tartoznak. Mintegy 200 családot deportáltak az elmúlt két év alatt.

— A középosztályhoz tartozó parasztgazdák egészen kisértékü vagyonát eleinte meghagyta a szovjet, illetve megengedte, hogy a gazdák saját céljaikra fordítsák terméseiket, míg azután az elmúlt évben gyökeres változás következett be. A rendkívül rossz viszonyok közé jutott kollektív osztály ugyanis, amelynek már nem volt mit ennie, a középosztályra ve-

Mindenre elszánt menekülés a szovjet borzalmi elől

— Amikor azután láttam — folytatja elbeszélését a sok szenvedést átélte gazdálkodó —, hogy egyre jobban tűrhetlenné válik a helyzetünk, *Harjov* szomszédommal megbeszéltem, hogy átszökünk Romániába. Hogy a szökésre alkalmas terepet kiszemeljem, több napon keresztül számmal egy nagy hordóban vizet vittem a közös kutba. A szökésre alkalmas helyet eközben szemeltem ki. Amikor ez is megvolt, kislányomat és feleségemet a vizes hordóba bujtattam és a szánon úgy helyeztem el, hogy azt nem igen lehetett észrevenni. Én kislányommal a szán elejére ültem és így indultunk neki a veszélyes utnak. Szánunkat barátom családjának szánja követte. Amikor kiértünk a Dnyeszter jegére és láttam, hogy a környéken senkisért tartózkodik, a lovak közé csaptam és a többi a sorsra bízta. Még nem lehetünk a Dnyeszter közepén, amikor *egymásután több lövés dördült el*, majd rövid szünet után szinte egyfolytában *valóságos pergőtűz vett körül*

LAKATOS PENSIO

BUDAPEST, V., Hold-uca 29. sz.
A gazdasági viszonyokra való tekintettel le-
szállított árak! — Teljes pensio 8—10
Pengőig, a szoba nagysága szerint. —
Kizárólag elegáns uccai szobák.
Központi fűtés, hideg-meleg fo-
lyóvíz, Kifűtő házikonyha. Kívánatra díjta.
Telefon 199—38. — Tulajdonos: dr. Her-
mann Ottóné-Lakatos Klári.

tette magát és *udvarainkból* a szószeres érte-
lemben *kivezették burmainkat és elkobozták*
minden gabonánkat az utolsó szemig. Végül el-
érkeztünk oda, hogy nekünk sem volt mit en-
nünk, de hasonló sorsra jutottak újra a kollektí-
vák is, akiknek már nem volt honnan rabolni.
Egy darabocská kukorica kenyéren éltünk két-
három napig is. A bolsevikiek ennek ellenére
sem akarták elhinni, hogy nincs mit ennünk és
azt mondták, hogy a gabonánkat eldugjuk.
Pár hónappal ezelőtt három tagu rekviráló bi-
zottság járt házról-házra és ha valahol csak
egy darabka kenyeret találtak, úgy az illető
családot könyörtelenül Szibériába deportálták.
Mindjárt a helyszínen szabták ki a büntetést,
amely minimum 15—20 év Szibériát jelentett.
A mi községünkben két gazdálkodónál összesen
400 gramm kenyeret találtak és ezért mindket-
tőjüket családjukkal együtt 15—15 évi szibé-
riai deportálásra ítélték. Ezt a súlyos büntetést
tudniillik azért kapták, mert az a talált kenyér-
mennyiség nem volt hivatalosan bejelentve. Az
elítélteket azután minden különösebb formali-
tás nélkül, egy nap leforgása alatt vonatra tet-
ték és elindították oda, ahonnan eddig még
senki sem tért vissza.

bennünket. Most már alig haladhattunk előre.
A lovak megijedtek és egyszerre csak látom,
hogy az egyik ló felbukik. Ekkor már annyira
szorongatott helyzetben voltam, hogy nem
volt más választásom, minthogy kislányommal
leugrottam a szánról és *futva igyekeztünk a*
román partok irányába. Alig lehettem már
mintegy 50 méterre a parttól, amikor egyszer-
re *két lövést kaptam.* Az első pillanatban a
földre buktam, azonban minden erőmet össze-
szedve felálltam és a parthoz vonszoltam ma-
gam, ahol azután úgy engem, mint kislányomat
a román határőrök ápolás alá vettek és behoz-
ták a kórházba.

A szerencsétlen gazdálkodónak nem adták
tudtára, hogy felesége és kislánya, akik a hor-
dóban maradtak, *megfagytak.* A súlyosan meg-
sebesült ember állapota a gondos orvosi keze-
lés után most már teljesen kielégítő és tul van
minden veszélyen.

A legnagyobb divat: Abbaziában eltölteni a kellemes husvétü ünnepeket!!!

ABBAZIA a vezető előkelő szálloda a
olcsó! HOTEL PALACE-BELLEVUE-REGINA

a husvétü szezonban is napi 40 forintért adnak kitűnő ellátást tüköletesen berendezett komfortos, déli fekvésű, folyó vízzel ellátott
tengerre néző balkonos szobáikban. — Apartamentok fürdőszobával. — Magyarul beszélő személyzet. — Kifűtő internacionális és ma-
gyar konyha. — Minden délután és este tánc. — Balak és reanniozok. — Elsőrangú senekar. — Sportlehetőségek. — Golfpálya. — Feltűnő-
díszes szolgálat és szobarendőket elfogadnak a szállók igazgatósága. Vezérgazdát: KUNZ JENO.

Lelőttek a rablók

egy állatorvostanhallgatót Budapesten

Éjjeltájban lepte meg a garázsban a rablókat — A rablók egyike revolverrel lelőtte — A rendőrség a bankrablókat gyanítja az egyetemi hallgató támadóiban

Budapestről jelentik: Vakmerő rab-
lótámadás történt az elmúlt éjszaka Pestszent-
lőrincen. Engler Imre állatorvostanhallgató,
aki a Piltex-gyár épületében lakik, éjjeltáj-
ban ment haza. Amikor bement a kapun, úgy
hallotta, hogy a garázsban járnak. Odament és
a garázsban három fiatalembert lepett meg,
akik éppen azzal foglalatostkodtak, hogy az
ott lévő motorkerékpárokról leszedjék az al-

katrészeket. A fiatal emberek rákiáltottak
Englertre, hogy távozzon, mire az egyetemi
hallgató lármát csapott. Az egyik erre revol-
vert rántott és lelőtte. A rablók az egyik mo-
torkerékpáron elrobogtak. Engler kórházban
fekszik, állapota reménytelen. A nyomozás
nagy apparátussal folyik és a rendőrségnek
az a véleménye, hogy a tegnapelőtti bankrab-
lás tettesei követték el ezt a rablótámadást is.

Husvétü öntöző

és illatszerek-kölnivizek óriási választékban
„CITY” drogeria és illatszertár Arad, Bul. Regina Maria 26.
ZEINERIMRE (volt Hanzu-drogeria).

A madárvédelem

Meg kell menteni a hasznos madarakat

A rendkívül hosszan tartó kemény tél óriási pusztítást vitt végbe a hasznos madarakban. Végtelen sok rovarévo madárhullát lehetett találni, mert állandó vastag hóréteg fedte a fákat és a nagy hidegtől a rovarok még mélyebbre rejtőztek a szabadon maradt fakéreg repedéseibe.

A rettenetes nehéz gazdasági viszonyok között kinek jutott eszébe, hogy a szegény madaraknak eleséget adjon, mikor éhezni elég akadt az emberek között is.

A nemzetgazdaságra végtelen hasznos és „ingyen munkás” éhezni madarainkról csupán néhány madárbarát gondoskodott. Pedig tudott dolog, hogy a kenyérmagvakat és minden más gazdasági terményeket, a sok szép gyümölcsöt, továbbá a kertj veteményeket, az emberi munkán kívül, felerészben a hasznos madaraink „ingyenes munkájának” köszönhetjük. Ezen munkájuk pedig nemzetgazdasági szempontból sok „száz millió” lejt jelent. Egy éve lesz annak, hogy Aradon nagyszabású „Madárvédelmi” kiállítás került bemutatásra, a melyhez hasonló a külföld sem mutatott még be. Ez a kiállítás a madárvédelem minden fázisát teljes egészében szemléltette, tehát abból minden gazda, kertész és kerttulajdonos bőséges mértékben szerezhetett ismereteket arra nézve, hogy mit kell tennie a madárvédelem érdekében és így a maga hasznára is. Tavaly szó esett a városvezetőség ülésén, miszerint a parkokban, a városligetben mesterséges fészkelő odukat, megfelelő etetőket és itatókat állítanak fel a hasznos madarak részére, hogy azok állományát gyarapíthassák.

A külföldön már 30—40 év óta oly elter-

LLOYD üdülőutazások

jedtségnek örvend a madárvédelem, hogy nincs olyan kert, hol fészkelő oduk ne volna felállítva; parkok, hol felnőttek és gyermekek ne etetnék a hasznos madarakat. Ma, amidőn Aradváros vezetősége áldozatokat is tud hozni a kultúráért, aktuálisnak tartottam a madárvédelem érdekében szerény felszólalásomat. Éppen most van a tizenkettedik órája annak, hogy a mulasztást bizonyos mérvben pótolni lehessen. A mesterséges fészkelő odukat április hó végéig még fel lehet szerelni, hogy az itt levő s életben maradt és a megjövő énekes, rovarévo madaraink oltihont találjanak és azonnal a költéshez foghassanak, mert különben a fiókáik megerősödéséhez rövid lesz a nyár.

Hogy kellő mennyiségű gabona és más terményeink, szép és főleg főregmentes gyümölcsöink és egészséges konyhakerti veteményeink legyenek, akkor a hasznos madaraink védelmét s gondozását haladéktalanul meg kell kezdeni. Okuljunk a külföldnek ezen a téren kifejtett munkáján és mi is a milliókat kitevő hasznot biztosítsuk a magunk részére, hiszen elég szegények vagyunk ahhoz.

Balázs Ferenc.

— Dolly Rózsi férjhez ment. New-Yorkból jelentik: Ma tartotta esküvőjét előkelő, nagy közönség jelenlétében Dolly Rózsi Irving Netcaer chicagói nagykereskedővel.

— Ismét letartóztatták Lindbergh soffőrjét. New-Yorkból jelentik: A rendőrség ma újból letartóztatta alapos gyanúkok következtében Lindbergh soffőrjét, Lindberghné eddig körülbelül 20 fontot fogyott az aggodalom következtében, azonban bizik abban, hogy a rablók nem ölték meg gyermekét. Kijelentette, hogy a gyermek oly bájos, hogy még a banditák sem vonhatják ki magukat hatása alól.

— Husz évi fegyházra ítelt kereskedő. Brüsszelből jelentik: Az esküdszék ma husz évi fegyházra ítélte Lauchi, román származású, naturalizált francia kereskedőt. A kereskedő az elmúlt évben egy igazgatósági ülésen összeszólalkozott az igazgatóság tagjaival, revolvert rántott és két lövést adott le. Az igazgatósági tagok egyikét agyonlőtte, a másikat súlyosan megsebesítette. A gyilkost azelőtt Herskovitsnak hívták és Franciaországban vette fel a Lauchi nevet.

A Kreuger-ügy új fejleménye

Letartóztatták Páris legtekintélyesebb tőzsde-ügynökét a Kreuger-papírok eladása miatt

A koncern igazgatóságának felhívására a külföldi tőzsdék nem jegyzik a Kreuger-részvényeket — A tröszt pontosan tesz eleget fizetési kötelezettségeinek

Kreuger idegösszeroppanásban követte el tettét

Kreuger váratlan öngyilkosságával felkavart izgalmak még mindig nem ültek el és az ügynek szinte nap-nap után meg van a maga szenzációja. A párisi rendőrség, mint azt legújabbban jelentik, letartóztatta Páris egyik legtekintélyesebb tőzsdeügynökét, Barrault-ot. A letartóztatásba helyezett tőzsdeügynök ugyanis a Hogmann svéd bankháznak 20 millió frank kölcsönt folyósított és az ennek ellenértéképpen kapott Kreuger részvényeket tekintélyes áron eladta a new-yorki piacon. A részvények itt besszjátékosok kezébe kerültek, akik azután spekulációikkal súlyos károkat okoztak egy a Kreuger-koncernnek, mint a Hogmann-bankháznak.

Stockholmból érkező jelentés szerint a Kreuger-koncern igazgatósága felhívást intézett az összes külföldi tőzsdékhez, amelyben kérte, hogy egyelőre ne jegyezzék a Kreuger részvényeket. Ugyancsak Stockholmból jelentik, hogy a Kreuger-cég hitelezői által kiküldött bizottság befejezte munkáját és az erről ki-

adott jelentés teljesen megnyugtató.

Kreuger öngyilkosságával kapcsolatban folyó vizsgálat megállapította, hogy Kreugernek a koncern vagyoni helyzete miatt egyáltalán nem volt oka öngyilkosságot elkövetni. Minden valószínűség amellett szól, hogy tettét idegösszeroppanásban követte el. Az öngyilkosság rendkívül súlyos helyzet elé állította a koncernt, de azért fizetési kötelezettségeinek a legnagyobb pontossággal tesz eleget. Azonban, hogy a Kreuger-vállalatok üzleti menetében fennakadás ne álljon be, az igazgatóság kénytelen lesz amerikai kölcsönét felmondani.

Megállapítást nyert az is, hogy Kreuger váratlan öngyilkosságával — különösen erkölcsileg — sokkal többet ártott a vállalatoknak, mint az eddigi gazdasági válság. Éppen ezért a szakértő-bizottság egy érdekeltegyülés összehívását határozta el. Hogy ez a gyűlés milyen határozatokat fog hozni, azt még nem lehet tudni, de az sem meglepő, ha esetleg moratóriumot fog javasolni.

Bárhol megjelent vagy hirdetett könyvet

SANDOR FERENC - Ról keressen.

— Cracium Mária kisasszony a Kulturpaktóban rendezett román háziipari kézmunkakiállítás rendezője meleg köszönetet mond az aradi közönségnek, amely vállalkozásában támogatta és érdeklődést tanúsított iránta.

Artin a legidálisabb olcsó hashajtó.

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonös Segélyező Egyesületének hivatalos közleményel. Ertesítjük t. tagjainkat, hogy az aradvárosi, valamint a Corso-mozgósínházak igazgatósága kérésünkre jelentékeny jegykedvezményt biztosított a nyugdíjasok és azok családtagjai részére. Az erre vonatkozó feltételek egyesületünk hivatalos helyiségében (Strada 29. Decembrie No. 1., volt Hasszinger-uca) megtekinthők. Egyben felhívjuk özvegy Györfy Istvánné, Pálmai József, özvegy Wirthardt Tivadarné, Urbáncsek Pál és Borhegyi Károly CFR nyugdíjasokat, valamint Kalkó István és Juhász József volt Aceev. nyugdíjasokat, hogy folyó évi március havi nyugdíjukat sürgősen vegyék fel, különben az hátralékba fog vétetni. Elköszög.

— AKE közgyűlés helyén este 7 órakor a kioszkban.

Jelentkezéssel:
NORDEUTSCHER LLOYD BREMEN
F. Missler S. A. R.
Arad, Bul. Regele Ferdinand 63-65.

— Kérem a jószívű emberekhez. Egy valamikor jobb napokat látott, 82 éves, teljesen egyedül álló, magával tehetetlen, volt iparos, kéri a jószívű embereket, hogy bármily csekély adománnyal is segítsenek rajta. Az adományokat az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbítja.

— S. Winkler Teréz nőifodrász szalonjában a kozmetikusnő meggyógyult és újból a n. é. hölgyközönség rendelkezésére áll.

— Dr. Lakatos szanatóriuma, Baden bei Wien, a téli időnyben, dacára a teljes üzemnek, mérsékelt árakon ad teljes ellátást betegeknek és üdülőknök. Az összes gyógytényezők, — külön szívosztály, dr. Singer Richard egyet. tanár vezetése alatt —, elsőrangú diétás konyha, szórakozások és saját hangos mozi állanak rendelkezésre.

LLOYD vakációsutazások kedveltek, olcsók és szórakoztatóknak

— Kirándulás a csodaszép májusban a Földközi-tengeren. Amint tudomásunkra jutott, a Norddeutscher Lloyd két első középtengeri utja alkalmával, melyek február 16-án és március 10-én, a tavasz pompájában vették kezdetüket, a hajón minden jegy el volt adva. A harmadik utra, mely április 5-én kezdődik Velencében, szintén nem vesznek már fel résztvevőket, mert az összes kabinok el vannak adva, ami természetesen a Norddeutscher Lloyd üdülő utazások nagy közszeretetéit és elsősegeit bizonyítja. Miután a negyedik ut iránt, amely április 29-én indul Genuából, szintén nagy érdeklődés nyilvánult meg, ajánljuk kedves olvasóinknak, hogy erre az utra már most jegyeztessék elő magukat. Az ut 21 napig tart és csodaszép helyek megtekintését teszi lehetővé. A Norddeutscher Lloyd társaság „Karlsruhe” nevű nagy luxushajójának modern berendezése az utasok teljes kényelmét biztosítja. A társaság aradi fiókja: Bulevardul Regele Ferdinand 63—65., mindenkinek prospektusokkal és mindennemű további felvilágosításokkal szívesen rendelkezésre áll.

Izmokat acéloz, idegeket erősít Ovomaltine.

— A Vakok Egyesületének közgyűlése. Az aradi Vakok Egyesületének rendszeres évi közgyűlését vasárnap délután négy órakor tartja meg a román szeminárium helyiségében. Az egyesület küldöttsége ma küldöttségileg kereste fel dr. Radu Cornel interimár-bizottsági elnököt, akit arra kértek fel, hogy személyesen vegyen részt az egyesület eseményén.

SPORT KÖZLÖNY

A »Hellas« megválasztotta új tisztikarát

Az új vezetőség kevés eltéréssel meglel a tavalyinak — A közgyűlést bankett és tánc követte

Szombaton este tartotta meg 8-ik évi rendes tisztújító közgyűlését a Hellas-klub a Központi-szálló nagytermében, a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlést Moga Romulus dr. elnök nyitotta meg, aki üdvözölte a megjelent tagokat és a Hajós- és AKE-klub tagjait, akik mint vendégek vettek részt a Hellas közgyűlésén, valamint az azt követő banketten. Moga Romulus dr. elnök megnyitója után Székely Lajos ügyvezető elnök emelkedett szólásra, aki az egyesület múlt évi működéséről és szerepléséről számolt be. A tagok feszült figyelemmel hallgatták az ügyvezető elnök beszédét, amelyben felhívta a tagok figyelmét az egyesület iránti érdeklődésre és további lelkes munkálkodásra biztította. Ezután Kauten Lajos titkár jelentésében megállapította, hogy az evezős-szakosztály legszebb eredményét Grosz József fejtette ki, aki 860 kilométeres távevezésével az első helyen végzett a férfiak között, míg a nők részéről Révész Ili 665 kilométeres távevezést végzett az elmúlt évben. Majd az egyes szakosztályok beszámolója következett, amely szerint a ping-pongban Pisó Baba az országos bajnokságot nyert. A tenisz-sportban az egyesületnek az Aradról eltávozott Gurgutné szerzett babérokat, aki Kolozsváron és Bucarestben aratta egymásután szép győzelmeit. A Hellas legjobb női tenisz-játékosa és egyben országos viszonylatban is kitímő hírnévnek örvendő versenyzője Obethó Mihályné, aki ma is a legtehetségesebb aradi női játékos.

A közgyűlés határozatilag kimondotta, hogy a jövő évben nagyszabású nemzetközi teniszversenyt és ugyancsak országok közötti

evezős versenyt rendez. A nemzetközi evezős-versenyt Turnu-Severinben fogják megrendezni. A nemzetközi evezős-versenyt az Aradon székelő Országos Evezős szövetség kényszeríti elő.

A közgyűlés a következő vezetőséget választotta meg a jövő évre: elnök: Moga Romulus dr., ügyvezető elnök: Székely Lajos, alelnökök: Adler Tibor, dr. Bottis Aurel, Bánhidy Sándor, Czeiler Jenő, Ionel Friedland, dr. Roth Marcell, sportigazgató: Karácsonyi László, titkár: Kauten Lajos, jegyző: Eich Árpád, pénztárnok: Kovács István, szertárnok: Holló Frigyes, evezős-szakosztályvezető: Rosenstein Imre, tenisz-szakosztályvezető: Táncos Arnold mérnök, uszó-szakosztályvezető: Hirschmann Károly, ping-pong-szakosztályvezető: Klein Miklós, téli sport és torna: Schletter F. mérnök, ügyészek: dr. Juhász Géza, dr. Timár Andor, klub-orvos: dr. Engelberg József, számvizsgáló-bizottság: Bene C. Emil, Czukor László, Bán György, választmány: Birnfeld Emil, Clarioiu Silviu, Fringhian Eduard, Grosz József, Hendl Ödön, Klein Oszkár, Neuländer Endre, Pataki Andor, dr. Petrovic István, Pisó János, Schönberger Zoltán, Schwartz Armin, Vámos Miklós, Veit Ernő, Weisz Endre, Weisz Ödön, pótagok: Weiszberger Marcell, Czukor László.

A közgyűlés befejezte után bankett volt, melyen mintegy hatvan tag vett részt, az AKE, valamint a Hajós küldöttséggel képviselte magát. A Hajós egyesület részéről jelen volt Csóka Endre elnök, aki üdvözölte a Hellast. A bankettet tánc követte, amely a legjobb hangulatban a kora reggeli órákig együtt tartotta a szépszámban megjelent érdeklődőket.

Futballvilágbajnokság R.-T. alakul Svédországban egymillió 800 ezer svéd korona alaptőkével

Haivanezer személy befogadására képes stadiont építenek Stockholmban — A részvényesek öt évig ingyen nézhetik a mérkőzéseket

Stockholmból jelentik: Tudott dofog, hogy a gazdasági válság a futballsportban is egyre jobban érezteti hatását, éppen ezért nagy meglepetést kelt a svéd labdarúgó-szövetségnek legutóbb megtartott ülésén elhangzott határozata. Ugyanis a svéd szövetség elhatározta, hogy a FIFA legközelebbi kongresszusán új világbajnokság rendezésére tesz javaslatot. Egyben felajánlja, hogy a világbajnokságot 1934-ben, Stockholmban szerethő megrendezni.

Svédországban biztosra veszik, hogy a FIFA megadja hozzájárulását a világbajnokság megrendezésére s már hozzá is fogott a világtorna előkészítéséhez. Első lépés gyanánt közgyűlést hívott egybe, amely elhatározta,

Európa jéghekkibajnokságának küzdelmeiből Románia és Lettország kiestek

Berlinből jelentik: Európa jéghekkibajnokságának selejtező mérkőzéseit három csoportban tartották meg. Az új A) csoportban Ausztria, Svájc és Németország, a B) csoportban Csehszlovákia, Franciaország és Lettország, a C) csoportban Svédország, Anglia és Románia küzdöttek. A döntőbe Ausztria, Németország, Svájc, Csehszlovákia, Franciaország, Lettország, Anglia s Svédország csapatjai kerülnek, vagyis csak Lettország és Románia estek ki. Utóbbiak mérkőzését Lettország 3:0 (0:0, 2:0, 1:0) arányban nyerte meg, a fáradtnak látszó román együtessel szemben. A döntő első meccs Svédország és Svájc csapatai között 1:1 (1:1, 0:0, 0:0) arányban, eldöntetlenül végződött.

hogy egymillió 800 ezer svéd korona alaptőkével részvénytársaságot alapítsanak. Ebből a pénzből Stockholm közelében 60 ezer néző befogadására szolgáló futballpályát építenek.

Aki most egy száz koronás részvényt jegyez, az a futballvilágbajnokságon és az azt követő öt éven át állandó helyet kap a stadionban, természetesen díjtalanul. A részvényes igen kedvező üzletet csinál, mert az új stadionban fogják megrendezni az összes nemzetközi mérkőzéseket. Az első kibocsátásnál csak 600 ezer korona értékű részvényjegyzésről lesz szó, a másik kétharmad jegyzésére később kerül a sor. A FIFA a svéd szövetség javaslatát valószínűleg elfogja fogadni és akkor már a legközelebbi világtorna Stockholmban lesz megtartva.

Ó Osztrák boxolók is résztvesznek a zsidó olimpián. Bécsből jelentik: Palesztinában áprilisban rendezik meg a zsidó olimpiát, melyen három bécsi boxoló is résztvesz. Ezek közül az egyik: Werfel — mivel pénze nem volt elég az utiköltségre — Bécsből azután gyalog ment Triesztbe.

A Népszövetség elveszti erkölcsi bázisát a leszerelési konferencia eredménytelensége esetén

Az eddigi eredmény, hogy csökkent a franciák bizalmatlansága a németekkel szemben — Apponyi Albert gróf nyilatkozata a konferenciáról

Budapestről jelentik: Apponyi Albert gróf ma hazaérkezett a leszerelési konferenciáról és nyilatkozatot adott az Estnek. Kijelentette, hogy sokkal kisebb pesszimizmussal érkezett haza, mint amennyivel elindult. A konferencia kimenetele bizonytalan, lehetséges, hogy eredménytelen lesz, de nem

Bajnoki meccseket játszanak ma a csapatok Aradon

Gazdag nemzetközi programja van külföldnek

Vasárnap Aradon is megindul a tavaszi futballszezon, bajnoki mérkőzésekkel. Négy első osztályú és három másodosztályú találkozóon kívül, több ifjúsági és szövetségi díjmeccseket játszanak a csapatok az aradi kerületben. A nap nagyobb eseményének számít az ATE—AMTE meccs, amely a Gloria-pályán lesz, ugyancsak ott kerüli lebonyolításra az Unirea—Gloria küzdelem is. Az AAC-pályán szintén két elsőosztályú bajnoki lesz: Transilvania—Olimpia és Tricolor—AAC. A másodosztályban a Juventus—Titanus, RAC—AVMSE és Vulturul—Soimi meccseket játszik le, miután a Banatul—Hakoah mérkőzést közös megegyezésre, husvétra halasztották.

Egész Európában válogatott meccseket játszanak vasárnap, amelyek közül a legnagyobb jelentőséggel az osztrák—olasz Európa-kupa mérkőzés bír, miután a győztes a táblázat élére kerül. A nagyobb győzelmi esélye az osztrák válogatottnak van, — tekintve, hogy Bécsben lesz a találkozó.

A részletes programja a következő:
Prágában: Magyarország—Csehszlovákia.
Bécsben: Olaszország—Ausztria Európa-kupamérkőzés.
Berlinben: Franciaország—Svájc.
Rómában: Olaszország B. válogatott—Ausztria B. válogatott.
Milánóban: Északnémetország—Délnémetország válogatott.
Padovában: Olaszország C. válogatott—Bulgária.
Luxemburgban: Franciaország—Luxemburg válogatott.
Brüsszelben belga—francia hadseregválogatottak mérkőzése zárja be a gazdag nemzetközi labdarúgóprogramot.

O Gelb győzött Detroitban. Gelb Miklós magyar ökölvívó tegnap nagy közönség előtt mérkőzött Freddie Müller, Amerikában előnmet boxolóval, akit pontozással legyőzte. Gelb győzelme értékes, miután egy minden tekintetben nagytudású versenyző felett diadalmaszkodott.

Az Aradi Közlöny

főterti kiadóhivatala

Bul. Regina Maria 19., a Minorita-templommal szemben. Telefon 151.

Apróhirdetéseket este 9 óráig elfogadunk.

Togal, Aspirin, Solvo, Urodonal, Janka gyógyszertárban Moinár László gyógyszerésznél
Sloans's Liniment kapható
Arad, Bul. Reg. Ferdinand 25. — Telefon 5-55.

Palugyaiék regénye

Három nemzedék munkáját fenyegeti megsemmisüléssel a gazdasági válság

Több, mint nyolcvan esztendeje, hogy Palugyai Jakab megalapította a céget. Ma a harmadik nemzedék, a két unoka, vezeti a boltot, a Ferenc és az Antal. Az egyik Pesten, a másik Pozsonyban. Rendíthetetlen hatalmas cég volt a Palugyai. Diktált, vezetett a piacon. Ugy néztek fel rá a többiek, mint elérhetetlen, mérhetetlen magasságban létező valamire. Mint egy csillagra. A múlt hét csüförtökén lehullott a meteor. Beszűntette fizetéseit a budapesti cég. Egyezkedni próbál.

Senki nem tud semmi bizonyosat. Még az ilyenkor divatos sutogások is elmaradtak. Dicsérik őket. Sajnálják őket. Mindenki szomorkodik fölöttük. Talán azért, mert titokban a saját sorsára gondol.

Palugyai Ferenc, méltóságos ur, a pesti cég főnöke, kicsattanó piros, vastag bajusza, kedves, kedélyes ember. Németül, angolul, franciául, olaszul beszél. Jogot végzett. Kereskedelmi akadémiát járt. Háború előtt minden második évben ellátogatott Amerikába, még tovább a tengerentúltra. Világcikket csinált a magyar borból. Most ötvenkét éves. Teljesen egészséges. (Ami meg is látszik rajta.) Csak fizetési zavarai vannak.

A nagypapa, Palugyai Jakab, alapította a pincét Pozsonyban, az ötvenes évek elején; Pozsony jó helyen feküdt. Pancsováról, Fehér templomból, Szekszárdról, mindenfelől odahordták a bort a dunai uszályokon. Közel feküdt Bécs és a kezdet nehéz éveit után már át sem kellett rakni a bort. Ugy uszott tovább a vizen a császárvárosba. Csak a haszon maradt belőle Pozsonyban. De azért a pozsonyi pince is egyre nagyobbodott. Meg aztán ott volt a Hotel Grüner Baum is. Az is hozott valamit a szorgalmas család konyhája.

A fiu, Palugyai József, azután nekivágott a ferencjózsefi idők nagyszerű lendületének. Folyton-folyvást nőtt az üzlet. Ő tette először nagyvárosi boltot. Mikor a kilencvenes években a francia bortermést a filoxera teljesen tönkretette, hihetetlen mennyiségű magyar bort szállított ki Párisba. Persze, akadt közte más is, mint magyar, ezért élelmes „Cote du Danube” névvel látta el a küldeményt. Azóta állandóan keresett cikk a dunavidéki bor Franciaországban. Az üzlet óriási arányúvá feszült. De Palugyai József mégsem hagyta el Pozsonyt. Pincét pince után kellett vásárolnia a gazdag koronázó városban és ott maradt a Schlossberg alatt. Kora hajnaltól késő éjszakáig dolgozott és bizony nem igen jutott ideje arra, hogy a mihálykapu-uccai korzón kirakatokat, vagy épenséggel delnők után bámuljon. Udvari tanácsosság és négy gyermek tette változatossá a szorgalmas életet. Két leány és két fiu. Még ebben is jellemezte a kiegyensúlyozott, kiszámított dolgos kereskedőt a sors. A gyermekek felnőttek és mire a háború kitörése táján itthagyták minden malandót, bort, pincét, hajókat, palackokat, már két felnőtt, délceg fia, a Ferenc és az Antal, vezette rég az ügyeket.

A harmadik nemzedék megjelenése nem változtatott semmit az üzletben, a hagyományokon. Talán azt is mondhatnánk, hogy ellentétben a magyarországi szokással. Egyik fiu sem akart képviselő, versenyistálló-tulajdonos, kártyacsata-, vagy botrányhős lenni. Nem mozdultak el az ősi fészkekből. Pozsonyból, Reggel négykor keltek. Késő éjszakáig dolgoztak. Akár a nagypapa, a „Palugyai J.”, amikor az első uszály bor élén bepöfögött a gőzös a ligetfalai hid alá. Vagy az „és Fia”, a papa, amikor udvari tanácsos lett. Keitejük közül a Ferenc volt az elevenebb. A franciaországi filoxerából fakadt kapcsolatok nyomán folyton távolabb és távolabb tolta előre, még apja életében a magyar bor hadállásait. A Cunard-Line hajóin is Palugyai bort szolgálták fel az utasoknak. Az éjjeli nap láttára, az egyenlítőn való áthajózásakor az óceánokon az ő borukkal koccintgattak a Cunard utasai.

Önmaga ellen rendezett rablótámadást egy bucuresti-i kereskedő

Titokzatos félmillió rablás a fővárosban — Sehogysem sikerült a „bűntény” hivatalos rekonstrukciója

Bucurestiből jelentik: Szenzációs leleplezési eszközzel a bucuresti-i rendőrség. Körülbelül egy hónappal ezelőtt történt, hogy Ilovici Jean bucuresti-i kereskedőt, a Comertul-cég főnökét irodájában megsebesítve találták. A kereskedő előadta, hogy egy ismeretlen ember megjelent irodájában és arra kérte, váltson fel egy ezerlejtet. Amikor kinyitotta a kasszát, az ismeretlen férfi revolvert rántott elő és lelőtte, majd kirabolta a kasszát, amelyben több, mint félmillió lej volt.

A megindult nyomozás hiába igyekezett

Azután jöttek a háború évei és utána a nagy gazdasági egység felborulása. Palugyaiék Pozsonyban maradtak. Azt hitték, továbbra is folytathatják az üzletet. De egymásután nőtt ki a mezők, hegylancok, folyók mentén, a Lajtán innen s túl, az új határok. Már nem lehetett Pozsonyból irányítani a bort, külön üzleteket, fiókokat kellett felállítani a vámok miatt. Pesten, Bécsben, Aradon, Krakkóban alakultak egymásután a magyar, osztrák, román, lengyel „Palugyai J. és Fia”-k. Antal Pozsonyban maradt, Ferenc Pestre költözött. Egyideig még Triestben is volt fiókjuk. A törzsház változatlanul Pozsonyban maradt. Ami ezután jött, azt közvetlenül és egyszerűen maga Palugyai Ferenc mondta el nekem.

— Amikor Pestre jöttem, Budafokon Középeurópa legnagyobb borpincéjét építettük. Olyan nagy, hogy térképpel kell járni benne. Sikerült is a magyar bor kivitelét teljes mértékben lebonyolítani. Az egész exportnak közel kétharmadát mi helyeztük el. A csehszlovák adóhatóságok, számos félremagyarázták a cég decentralizációs politikáját. Azt hitték, hogy Magyarország felé gravitál. Ilyen módon akarja a tőkét ide áttolni. Huszonegy millió csehkorona adóval sújtottak bennünket, akiknél egész Szlovéniában senkisé is fizetett több adót.

De a csehszlovák kincstár még ezzel sem érte be. Néhány héttel ezelőtt tízennyeg millió csehkorona adót tábláztak be Palugyai Ferenc és Antal összes ingatlanaira. Ezenkívül az egyes országok devizakorlátozó rendelkezései miatt a testvércégek nem érintkezhetek egymással. Nem is rendelkezhetek szabadon a saját pénzeik fölött. Ez okozta, hogy a cég kénytelen volt kényesszeregyezséget kérni. A csehszlovák adóhatóságok azonban már bizonyos engedékenységet mutatnak. Ugy látszik, rájöttek, hogy a Palugyaiék nem rejtegetik Magyarországon a milliódokat. Az a biztos remény, hogy ez az „adótevéde” rövidesen elintéződik, vagy legalább is enyhül. Akkor ismét felszabadul a törzsvagyon és a budapesti cég ügyei is simán és könnyen elrendeződnek. A cég a budapesti export-tevékenységét persze változatlanul fenntartja.

— Sőt, kérem, — mondja és mosolyog. — ha az adógondoktól, amelyek tízennyeg éve gyötörnek, a cég megszabadul, a magyar bor-üzletben még nagyobb mértékben, eredményesebben fogunk dolgozni.

— Nyugodt vagyok, és tovább fogunk minden nehézség ellenére dolgozni. Egyetlenegy alkalmazottat sem bocsájtok el. Van közöttük olyan, aki már ötven, sőt hatvan éve szolgál nálunk. Nemcsak a gyerekek, hanem ma már az unokáik is itt vannak a cégnél. A fiatalok itt tanulják ki Budafokon a pincészetet.

— Ha regénynek találja ezt a történetet, akkor éreznie kell, hogy legfeljebb, ha a közepénél tartunk. Az uti, az irány továbbra is csak előre, csak felfelé vezethet.

Örültem a találkozásnak. Palugyai egy ember, aki még mindig bizik.

kézrekeríteni az ismeretlen rablót, bár Ilovici részletes személyleírását adott róla. Közben Ilovici felgyógyult és bizottság szállt ki a bűntény rekonstrukciójára. A kereskedő magyarázati kezdetű és hamarosan megállapították, hogy a rablótámadás semmiesetre sem történhetett úgy, ahogyan Ilovici előadta. A bünyogi hatóságok véleménye szerint, a rablótámadás meg se történt, amit a nyomzás egyéb adatai is alátámasztanak és Ilovicinak valami meghatározott célja volt azzal, hogy elhitesse a világgal kirablását.

TARKA ESEMÉNYEK

Életfogytiglani kényszermunkára ítélték két párisi szerelmi kalandornót

Angéla és Désirée, a revolver és vasbotos szerelem

A párisi esküdtszék előtt tárgyalták Touchar Angéla és Désirée Ouard bűnygyét. A két fiatal és feltűnően szép nőt azzal vádolták, hogy férfiakkal ismeretséget kötöttek és az ismeretségeket arra használták fel, hogy áldozataikat kifosszák, még pedig a legkörülmönnyesebb módon.

Általában megosztották a szerepeket. Touchar Angéla ismerkedett és csalta le az áldozatokat a lakására és amikor a helyzet kezdett kritikus lenni, közbelépett Désirée Ouard. Rendszerint, mint Angéla nővére szerepelt. Izgalomtól lihegve rontott be a szobába, revolvert szegzett az ott tartózkodó férfira és kijelentette, hogy vagy fizet bizonyos összeget, vagy azonnal lelévi, mint a kutyát. Az áldozat rendszerint azonnal fizetett, vagy pedig ha nem volt elég pénz nála, akkor értéktárgyait hagyta ott.

Múlt év őszén Angéla a szokott szisztéma szerint megismerkedett egy Brandsok nevű fiatal amerikai férfival, akit elcsalt a lakására. A dolgok mentek a maguk útján, azonban — mint Angéla vallomásából kiderült — megtetszett neki az amerikai fiatalember és ezért, amikor Désirée közbelépett, nevetve intette le és kijelentette:

— Most egy egészen más dologról van szó, ettől nem kell pénz!

Désirée Ouard erre eltette a revolvert, és azután hármashban töltötték az estét. A fiatalember pezsgőt hozatott és vígan töltötték el az éjszakát. Hajnal felé Désirée és Angéla összeveszett azon, hogy kinek a szobájában aludja ki a fiatalember a pezsgőmámort. Végül is őt kérték meg, hogy döntsön. A fiu Désiréet választotta, mire a részeg Angéla a szobájában lévő vasbottal úgy fejbévágta az amerikai fiatalembert, hogy az holtan rogyott össze.

A tett következményeitől a két fiatal nő annyira megijedt, hogy szétdarabolták a holttestet és az egyes részeket a Szajnába dobták. Ez a művelet napokig tartott és talán sikerült is volna eltitkolni a dolgot, ha az utolsó testrészeket nem nappal akarják a Szajnába dobni. Rajtakapták őket és elfogták. Mindkettőt életfogytiglani kényszermunkára ítélték.

Tökéletes emberek országa. Érdekes terv megvalósítására készül egy angol milliomas, John Glowin. A roppant gazdag angol nábob nem kevesebb célt tűzött ki maga elé, mint hogy megteremtse a tökéletes emberek országát. Terve kivitelére ötven millió fontot irányzott elő. Előzetes költségekre máris 50 ezer fontot folyósított. John Glowinak ugyanis az a fixaideája, hogy megváltja a világot. És pedig úgy, hogy tökéletes embereket nevel. Első lépése pedig a nagy „cél” érdekében, hogy expedíciót szervezett Közép-Afrikába. Ugyanis itt akarja megalapítani a tökéletes ember országát.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az Aradmegyei Takarékpénztár

1931. évi zárszámadásai

Az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatósága a napokban tartott ülésén elhatározta, hogy az idei, vagyis a 61-ik rendes évi közgyűlést a jövő hó 2-án délután 5 órára hívja egybe.

Az elmúlt 1931. üzletév, mint a legválságosabb esztendő egyiké, hosszú időnkig fog emlékezetben maradni.

Az a pánikhullám, amely ugyszólván az egész világot végigsöpörte, természetesen nem hagyta érintetlenül országunkat sem, amely szintén megsínylette a válságos gazdasági viszonyokat.

Ilyen körülmények között a pénzügyintézetnek is tagadhatatlanul nehéz helyzetük volt s különösen az év második felében, amikor a válság kiéleződött, nem lehetett fontosabb feladatuk minthogy betevőik kielégítése mellett fentartsák s megóvják liquiditásukat anélkül, hogy e cél elérése érdekében adósaikat, a künnlévőségek kiméletlen behajtásával, existenciájukban támadnák s rendítenék meg.

Elsősorban ezen feladatnak, igyekezett az intézet megfelelni, ami kelő sikerrel is járt, amint az köztudomású s a mérleg adataiból is kiténik.

Az intézet künnlévőségei, az előző évi — kerek összegben — 162 millió lejrel szemben 115 millióra csökkentek, ami a künnlévőségek rugalmasságát igazolja. A betétek álladéka az év végén 121 és fél millióra rugott, vagyis az

intézet tekintélyes összegeket bocsájtott az év folyamán a betevők rendelkezésére, anélkül, hogy akár visszleszámitolás után, akár más formában az egész év folyamán hiteleket vett volna igénybe.

A betevők részéről a folyó évben már lényegesebb nyugalom, tapasztalható s hisszük, hogy a krízis — ha lassu tempóban is történő — enyhülésével a betétek visszaáramlása ismét megindul, aminek jelei máris észlelhetők s ami az üzleti tevékenységre és vállalkozásra minden vonatkozásban életőleg fog hatni.

Az 1931. évi mérlegben kimutatott tiszta nyereség az átlózáttal együtt Lei 3,608.764, az előző évi Lei 4,631.487-el szemben.

E nyereségből az igazgatóság kétes követelések tartalékolására Lei 1,000.000-t fordít, míg az ezután fennmaradó nyereségből az alapszabályszerű dotációk után, részvényenkénti netto 47 és fél Lei (9 és fél százalék) osztalék fizetését fogja a közgyűlésnek javaslatba hozni.

Az intézet készpénzkészletei s a Banca Nationalával, valamint más pénzügyintézeteknél elhelyezett, rendelkezésére álló tőkéi az 1931. év végén kerek összegben 34 millió lejre rugtak.

Az Aradmegyei Takarékpénztár 1931. évi beszámolója is megerősíti azt a bizalmat s megbecsülést, amelyben városunk ezen régi s szolid tradíciókon felépült pénzügyintézete a legszélesebb körökben eddig is részesült.

A gabona-exportőrök határidőt kaptak vállalt szállításaik lebonyolítására

A törvénynek a parlamentben való letétele előtt létrejött megállapodások élvezik a prémiumkedvezményt — A szállításokat tizenöt napon belül kell lebonyolítani a törvény életbeléptetése után

Háromszázmillió lej kölcsönt ad a Banca Nationala a hátralékos prémiumok kifizetésére

Bucurestiből jelentik: A gabonaexport-prémiumok megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot a parlament elé terjesztették. A törvény egyes rendelkezései ellen a gabonakereskedők tiltakozásukat jelentették be, azzal érvelve, hogy a javaslat, ha megszavazásra kerül, tönkretesz azokat a gabonaexportőröket, akik éppen abban a hiszben kötöttek le előre nagyobb szállításokat, mert a vagonokénti tízezer lejes prémiumra számítottak. Ionescu-Sisesi földművelésügyi miniszter alaposnak találta az aggodalmakat és éppen ezért, helyt adott a gabonaexportőrök kívánságának. A javaslatot most úgy módosították, hogy határidőt engedélyeznek az exportőröknek már vállalt szállításaik lebonyolítására. Azok az ex-

portmegállapodások, amelyek a törvénynek a parlamentben való letétele előtt jöttek létre, továbbra is élvezni fogják a prémium kedvezményeit. Ennek egyetlen feltétele van és pedig az, hogy a szállításokat a törvény életbeléptetésétől számított tizenöt napon belül lebonyolítsák.

Ami a késedelmes prémiumokat illeti, a földművelésügyi miniszterium a Banca Nationalával kölcsöntárgyalásokat kezdett és az erre vonatkozó egyezményt elvben már meg is kötötték. Ezt a kölcsönt azonban, amely mintegy háromszáz millió lejt tesz ki, a Banca Nationala csak az új exportkampány megkezdése után folyósítja, vagyis akkor, amikor a Dunát nem borítja már jég.

= **Magyarországról csak 150 pengőt szabad kivinni külföldre.** Budapestről jelentik: A 33-as bizottság ma elfogadta azt a rendelettervezetet, amely csökkenti a Magyarországról kivihető pénz összegét. A bizottság kimondta, hogy az eddigi 300 pengő helyett, a jövőben maximum 150 pengőt lehet kivinni az országból.

= **Aradi ingatlancsere.** Adamecsok Árpád eladta a Strada dr. Ratiu 27—29. számú 111 négyszögöles telket 20.000 lejért Földi László és nejének. Hevesi Ferenc és neje eladták a Calea Andrei Saguna 240—242. számú 610 négyszögöles telket 35.000 lejért Szántó József és nejének. Megyes Ferenc és neje eladták a Strada Grivitei 156. számú házat 67.500 lejért Nagy József és nejének. Amtmann Lajos eladta a Strada Neculcea 7. számú házat 350.000 lejért Anyos Géza és nejének. Özvegy Opletan Istvánné eladta a Strada Ciocarliei 4. számú házat 50.000 lejért Gelea G. Demeternek. Az Aradi Kereskedők Takarékpénztár és Hitel- és Kereskedelmi Társaság eladott a Rozner-dűllőben egy 176 négyszögöles telket 18.000 lejért Ágoston Istvánnak.

Letárgyalták az aradi mérnökök és építészek adóját

Hétfőn és kedden az elmaradt ügyvédek kerülnek sorra

Az aradi pénzügyigazgatóság speciális adókető-bizottsága ma a következő mérnökök és építészek adóját tárgyalta le: Virágh Kálmán, Kron és Vandracek, Mészai János, Fenyves Károly, Probst Mihály, Rácz Emil, Koch Károly, Steiner Jenő és József, Weszely Nándor, Bozsik Imre, Dömötör László, Fényes Kálmán, Florescu Aurel, Dömötör Bertalan, Klein József, Stefan Dávid, Zimmermann Arthur, Gruber Géza, Szabó István, Kánya Géza, Szántay Lajos, Gráf Miksa, Rozván Pál, Blátha Károly, Weisz Lipót, Marián János és Flamm Lajos. A bizottság holnap folytatja a megyei építészek és mérnökök adóketését, míg hétfőn és kedden az elmaradt ügyvédek adóját tárgyalja le.

4 Igaz szó

Csak
Segesvári
Selyem
Jó

Gyári lelakat:
Weisz Sándor

divatáruháza
ARAD, Stada Brătianu 2. (Minorita-palota).

A városi háztulajdon tehermentesítése

Irta: Dr. Székely Aladár, ügyvéd

A konverziós javaslat tárgyalása során az egész közvélemény a parasztság feljegyzése mellett foglalt állást. Már a köztudatba is áment, hogy a parasztot minden törvényes kedvezményben részesíteni kell. Hiszen a parasztsággal szemben a törvényhozás eddig is eléggé bőkezű volt: ő kapta az agrárreformból eredő földek főrészt, a kényszerbérleteket; a paraszt csak 3 szobánál nagyobb ház után fizet házádot, stb. stb.

Mit tett eddig a törvényhozás a városi háztulajdon megvédése céljából? Jóformán semmit. A lakásrekvizitálásokat 1929 május elsejéig fenntartották; a tulajdonos nemcsak hogy a bér összegét, de még a bérlő személyét sem határozhatta meg. Ha a házat jókarban akarta tartani, 30—40 százalékos kölcsönöket kellett felvennie, amelyek régi kamatterhe ma agyonnyomja a háztulajdonost. Azt mondhatná valaki, hogy honnan a nagy panasz, mikor ma csak 14 százalék a törvényes kamatláb? Igen, de ez az alacsonyabb kamatláb egyrészt későn jött, másrészt ma mikor a városi ingatlanok 4—5 százaléknál többet nem jövedelmeznek, elviselhetetlenül magas, 4 százalékos jövedelem-ből nem lehet 14 százalékos kamatot fizetni.

A városi háztulajdonosok adósságra verték magukat csak azért, hogy házaikat jókarban tarthassák; és ezzel a nemzeti vagyonnak ezt a jelentős értékű — Romániában 10 milliárd leire becsült — részét a pusztulástól megmenthették. Most tehát a konverzióval a városi háztulajdonosnak is segítségére kell sietni. A városi háztulajdon pusztulása pusztulásra itélne mindazon iparágakat is, amelyek a városi házak építéséből s jókarban tartásából élnek. Együttal tönkretenné a jelzálog-kölcsönök legbiztosabb alapjait is.

A háztulajdonosok országos kongresszusa most folyó tanácskozásai során kérte a védett lakások felszabadítását. Ez ma ugyanis időszerű, mert országos átlagban a lakások 10—18 százaléka üresen áll. Tehát ma már nem áll fenn annak a veszedelem, hogy a régi lakásából kiköltöző lakó fedél nélkül marad.

A lakások felszabadítása igen fontos az adózás szempontjából is. Ugyanis Románia összes városi háztulajdonosai az összházbér-jövedelmük után 2 százalék pótdótot fizetnek az államnak; ezzel szemben a köztisztviselők és köznyugdíjasok lakásai alig teszik ki ma már 15 százalékát az összes városi lakásoknak, úgy hogy az állam ennek a 2 százalékos pótdótnak csak 15 százalékát adja vissza a háztulajdonosoknak, míg 85 százalékát megtakarítja ennek. Vagyis: ha a háztulajdonosnak a házában 7 lakás van s abból az egyik köztisztviselőé, úgy 7 lakásért fizeti ezen pótdótot, hogy az egyik, a 7-ik lakásnál ebből valamit visszakaphasson. Ez súlyos megterhelése a háztulajdonosnak.

Ugyanígy súlyos a háztulajdonosnak tulajdonmagas utadóval való megterhelése is. Itt elég volna az utadó kulcsát 1,5 százalékban megállapítani.

Roppant nyomasztó a házádo mai súlyos 20 százalékos tétele is: amikor az 1928. évi magas bérek után kénytelen megfizetni a házbéradót, noha a mai házbérek az 1928. évi házbéreknek a felére csökkentek le. De még ezeket sem kapja meg a háztulajdonos egyrészt azért, mert sok lakás üresen áll, s másrészt mert az elfoglalt lakások bérlőinek jórésze nem fizeti a bért.

Ha figyelembe vesszük azt, hogy ha a lakásoknak csak 24 százaléka üres, házádo elengedésnek helye nincs. Érheto, hogy ha a házádo pár üres lakás és néhány nemfizető

Tavaszi szezonra harisnya, keztyű olesó árban. Kézimunka és hozzávalóban nagy választék

WEISZ és BENJAMIN cég

a Bul. Reg. Maria 8. sz.

**„REVÜ”
uri-szabóság**

Deák Ferenc-utca 15.
kapu alatt.

A megszűnt Sámson Jakab cég szabásának

Csont Sándor - vezetésével készülnek a legújabb szabású ruhák.
**Pontos és szolid kiszolgálás.
Elsőrendű munka.
Olcsó árak.**

lakó van, akkor a házadó eléri a ház bérjöveldelmének 50 százalékát.

Ezért indítványozta a háztulajdonosok országos kongresszusa a kormányhoz intézett feliratában, hogy a házadó a mai krízisre s a házaknak átlagban 50 százalékkal csökkent jövedelmezőségére való tekintettel 50 százalékkal leszállítsassék.

Reméljük, hogy az országos kongresszusnak sikerülnie fog a kormánytól és a törvényhozástól olyan könnyítéseket kieszközölnie, amelyek a városi háztulajdonost a mai krízis elviseelésére képessé teszik. Meg kell őt minden országos faktornak segíteni, hacsak nem akarják őt s vele együtt a városi háztulajdonost a teljes pusztulásnak átengedni.

Nehezen haladnak előre a román-magyar clearing-tárgyalások

— A román exportőröknek hatalmas követelések vannak Magyarországon — Auszriával a közeljövőben létrejön a megegyezés

A Kompenzációs Pénztár felállítása óta Románia a legintenzívebb tárgyalásokat folytatja annak érdekében, hogy úgy Magyarországgal, mint Auszriával megkösse a clearing-egyezményt. A tárgyalásokat román részről Cezar Popescu kereskedelemügyi államtitkár vezeti. Magyarországgal a tárgyalások *rendkívül nehezen haladnak előre*. A román kormány azonban tovább akarja folytatni a tárgyalásokat, arra való tekintettel, hogy az itteni exportőrök már hatalmas összegeket követelnek magyarországi üzletfeleiktől. A román megbízott arra törekszik, hogy mindenképpen olyan megegyezést köthessen, amelynek értelmében a követeléseket az itteni exportőrök a Kompenzációs Pénztár útján megkaphatják.

Auszriával a tárgyalások már kedvezőbb

mederben haladnak előre. Ausztria először csak azzal a feltétellel akarta megkötni a clearing-egyezményt, hogy a kompenzáció csak a szerződés megkötése után létrejött követelésekre, illetve tartozásokra vonatkozzon. Ez azt jelentette volna, hogy a romániai exportőrök, akik eddig exportáltak, ne kaphassák meg követeléseiket. Ausztria azonban most közbevető ajánlatot tett. Ennek értelmében kompenzációra kerülnének az itteni exportőrök régebbi követelése is, még pedig olyan formában, hogy egy később meghatározandó időn belül amortizálnák azokat. Cezar Popescu most ezen az alapon folytatja a tárgyalásokat és a legújabb jelentések szerint minden remény megvan arra, hogy Auszriával a közeljövőben létrejön a clearing-egyezmény.

Segélyt kért a város a minisztériumtól a munkanélküliek élelmezése részére

Közel két millió lej az eddigi gyűjtés eredménye

Az aradvárosi munkanélküli segélyakció vezetősége március hó 15-től kénytelen volt 50 százalékkal redukálni a segélyezett munkanélküliek fejadagját, hogy a jelenlegi készletek alapján április hó 15-éig folytatni tudják az élelmiszer-segélyakció működését. Mándazonálta Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnök a mai napon táviratot küldött a munkügyi minisztériumba, amelyben vázolta a segélyakció jelenlegi helyzetét és felkérte az illetékes miniszteri fórumokat, hogy mielőbb újabb segélyösszeget utaljon ki a munkanélküli élelmiszer-segélyakció számára. A központi segélyakció vezetősége reméli, hogy az intervenciónak fogantja lesz és a minisztérium pénzbeli segítségével mielőbb megérkezik.

A segélyakció céljaira befizetett összegek különben fennakadás nélkül gyűlnek tovább a városi főpénztárban. A mai kimutatás szerint március hó 10-ig 1.711.865 lejrt fizettek be a segélyakció javára. Ettől az időponttól kezdve az alábbi befizetéseket nyugtázták: Concordia nyomda 1500, Grünberg Lajos 150, Reichl B. Károly 156, Szénási János 300, Csokoládé király 900, Iparos-Otthon 180, Városi autóbuszüzem 71, Meisl és Adler 150, Franco-Romana Biztosító Társaság 465, Lusztig és Berger 300, Szemfedő-gyár 500, Felsőkereskedelmi Fiuiskola tanári kara 555, Hermann Antal 90, Felső és Fémipari szakiskola 715, Szentgyörgyi Emil 600, Kiss Sándor 760, Seibig Ferenc 109, Sommer Ferenc 160, Ignisca János gyűjtése a kiskereskedőktől 5280, Polychrom 835 és a Telefonszolgálat biztviselő-kara 2065 lej. Összesen tehát a segélyakció önkéntes felajánlásainak végösszege egymillió 727 ezer 708 leire számozódott.

Tízmillió birsággal sujtottak egy regáli cukorkagyárat

Galatiból jelentik: Egy feljelentés nyomán, az itteni pénzügyigazgatóság vizsgálatot vezetett be a Kloupy-féle cukorkagyárnál, amely a város egyik legtekintélyesebb, sokmillió vállalata. A vizsgálat eredményeképpen az ügyészség házkutatást is tartott és számos iratot, levelet és üzleti könyvet foglalt le. Ezekből megállapították, hogy a gyár 1929. óta hamis adóvallomásokat nyújtott be.

A pénzügyigazgatóság nyomban jelentést tett észleleteiről a minisztériumnak, amely tízmillió lej birsággal sujtotta a gyárat. Egyben megindult az ügyben a bünvádi eljárás is.

— A pénzügyi és kereskedelmi miniszterek tárgyalták a román-német konverziót. Bucurestiből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága hétfőn ülést tartott, amelyen a német-román kereskedelmi konvenció életbeléptetéséről tárgyaltak. Ezügyben Vasilescu Karpen kereskedelemügyi miniszter és Argetoianu pénzügyminiszter ma beható tárgyalásokat is folytattak.

— Másfél milliárd lejjel csökkent a szeszadó bevétele. Bucurestiből jelentik: Bratescu pénzügyi államtitkár tegnap a szenátusban érdekes kijelentést tett. Elmondotta, hogy amíg az elmúlt években átlag 1600 millió lejt inkasszált az állam szeszadóból, addig most a múlt évben mindössze 32 millió lejt folyt be.

— Az állami szállítók beszüntették a szállításokat. Bucurestiből jelentik: Az állami szállítók ma értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy az állami szállításokat beszüntetik, mert az állam nem fizeti őket.

Az ERDÉLYI ÉLET minden száma szenzációs tartalommal jelenik meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Pécskai érdeklődő. Érdeklődésére, hogy a kristálydetektoros és a lámpásos rádiókészülékek adója között van-e összezszerű különbség, illetékes helyen nyert információink szerint közölhetjük, hogy a kétfajta típusú készülék adója között semmi különbség nincsen. Az államnak tökéletesen mindegy, hogy Ön milyen gyártmányú és konstrukciójú rádiókészüléket használ: számára csak az a fontos, hogy az évi előfizetési összeget — határidőre — pontosan befizesse. Ez az összeg új készülékeknel 800 lej, régi készülékeknel — amely már be van jelentve — 600 lej, melyet egy összegben kell befizetni a postafőnökségen.

Passiojátékok, Arad. Valóban helyesen emlékeznek mind a ketten. Az aradi római katolikus egyházközség vezetősége már ezelőtt négy esztendővel is bemutatott egy „Krisztus” című egyházi játékot, ami azonban a világhírű klasszikus festményeknek élőképekben való reprodukciója volt. Az előképeket is Lakatos Ottó dr. katolikus plébános szervezte meg. Az idei magyar husvétünnepet megelőzőleg a ma este bemutatásra került Passio-játék azonban valóságos színpadi mű, melynek — mint az Aradi Közlöny már napokkal ezelőtt megírta — színpadi játék-jellege van. A mű maga is irodalomtörténeti ritkaság, amennyiben Arnould Greban nevű olasz szerző a XV. században írta. Ránk francia fordításban maradt meg, a melyet Váradi Antál, a nagynevű magyar költő ültetett át magyarra. A budapesti Nemzeti Színháznak ma is állandó műsordarabja.

Vitakozók. Ellenfelének van igaza. A kapupénz problémáját egyes városokban hatóságilag állapították meg, még pedig oly módon, hogy éjféltől (kapuzárástól számítva) 5 lej fizetendő, éjfélt után pedig ennek az összegnek kétszerese. A kapuzárás idejét a háztulajdonosoknak joguk van megállapítani: átlag azonban télen 9 óra, nyáron 10. Leghelyesebb azonban az a rendszer, amely szerint a ház lakói kapupénz-megváltási összeget fizetnek és ennek ellenében saját kulcsukat használhatják.

BUDAPESTEN ESPLANADE SZALLODA

Zsigmond-utca 38-40.

(A Lukács-fürdővel szemben.)

Szobák 3 pengőtől kezdve.

Szoba teljes ellátással 7 pengőtől. Lift, központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, fürdőszoba. Letes magyar konyha. Étközés tetszés szerinti időben. Huzamosabb tartózkodásnál árkedvezmény.

A szerkesztésért

STAUBER ISTVÁN

felel.

NYILTTER.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget
ÓVÁS!

Feleségemtől, született Varga Ilonától a mai napon törvényesen elváltam és érte semminemű felelősséget nem vállalok.

PENTZ MIKLÓS.

Felhívás!

Egy ügyfelem átvenni óhajtja GOVACIU IOAN vegyeskereskedését Taut községben (Aradmegye tárnavai járás). Felhívom nevezett hitelezőit, hogy követeléseiket nálam 8 napon belül jelentsék be, mert ellenesben ügyfelem azokért nem vállal felelősséget.

Dr. Fekete Rudolf

ügyvéd, Ineu, jud. Arad.

ÉRTESÍTÉS.

Padureni üzletemet Gruner Pál urnak átadtam haszonbérbe. Az üzletben semminemű részesedésem nincsen ezért tovább semmiféle anyagi felelősséget nem vállalok.

Padureni, 1932. március 19.

BAGDI LAJOS.

